Влада — Радам!

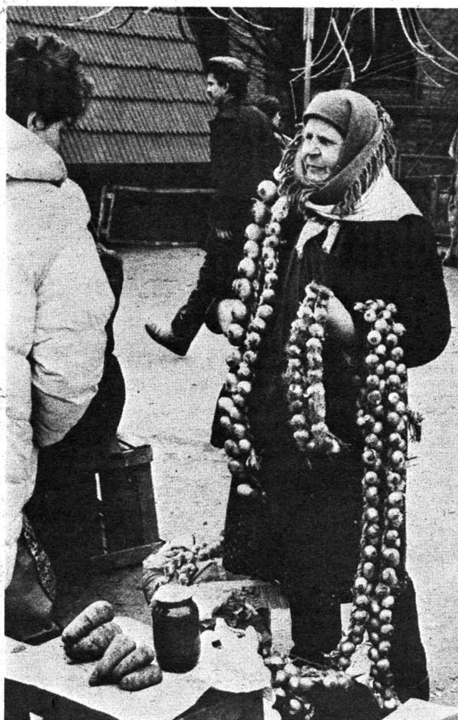
ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 247 ◆ Середа, 25 грудня 1991 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам 10 коп.).

НАМ ДОЗВОЛИЛИ ЇСТИ

Уряд РРФСР видав постанову про лібералізацію цін. Його давно чекали. Тепер хліб, молоко, олія дорожчають утричі, горілка — в чотири з половиною рази. Може, щось з'явиться в російських магазинах? А до чого тут ми? А менше їздити будуть на наші ринки і лібералізувати ціни. А там, дивись, і в магазинах щось з'явиться...

Фото В'ячеслава ПУШКАРЬОВА.

ПОВІДОМЛЕННЯ МІНІСТЕРСТВА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

Індекс споживчих цін фіксованого набору товарів та послуг, що входять до складу мінімального споживчого бюджету, за листопад 1991 року по відношенню до рівня цін на 2 квітня поточного року склав 134,2 процента.

12

Закон України

ПРО ОБОРОНУ УКРАЇНИ

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР Великобританії Мейджор після телефонної розмови з президентом СРСР заявив:

«Михайло Горбачов повідомить про свої плани на майбутнє через два дні».

ДО РОБОТИ на посту керівника Зовнішньополітичної асоціації повернувся Едуард Шеварднадзе. Про це заявив у розмові з журналістами колишній начальник відділу інформації союзного міністерства зовнішніх зносин Віталій Чуркін.

МІНСЬКУ угоду про створення СНД, а також протокол, підписаний в Алма-Аті, ратифікувала Верховна Рада Казахстану. Про це повідомило агентство «Інтерфакс».

РАДА ЗАГАЛЬНОЇ конфедерації профспілок (ЗКП) СРСР звернулась до глав суверенних держав — колишніх союзних республік, їх парламентів і урядів з вимогою в найкоротший строк укласти міждержавну угоду про подолання наслідків Чорнобильської аварії.

ЗА РІШЕННЯМ уряду в київському аеропорту «Бориспіль» відкрито постійно діючий консульський пункт Міністерства закордонних справ України. Його функціонування обумовлене зрослою кількістю іноземних громадян, які прибувають літаками міжнародних авіаліній для тимчасового перебування в нашій республіці. Тепер одразу після приземлення вони без зайвих клопотів, тут же на місці, мають можливість оформляти в'їзні візи.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА міськрада припинить відвантаження промислової продукції споживачам і направить її на бартерний обмін на продукти харчування, якщо в найближчі три дні місту не буде забезпечено поставку м'ясопродуктів. Про це говориться у зверненні міськвиконкому до Верховної Ради і Кабінету міністрів України, підписаному його головою, народним депутатом України В. Пустовойтенком.

ТЕЛЕГРАМА

ЙОГО ПРЕВОСХОДИТЕЛЬСТВУ ПАНУ ЛЕОНІДУ М. КРАВЧУКУ ПРЕЗИДЕНТУ УКРАЇНИ КИЇВ

З НАГОДИ ВАШОГО ОБРАННЯ НА НАЙВИЩУ ПОСАДУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Я ПЕРЕДАЮ ВАШОМУ ПРЕВОСХОДИТЕЛЬСТВУ МОЇ СЕРДЕЧНІ ПРИВІТАННЯ. Я ХОТІВ БИ ТАКОЖ ПОВІДОМИТИ ВАШЕ ПРЕВОСХОДИТЕЛЬСТВО, ЩО УРЯД ШВЕЦІЇ СЬОГОДНІ ВИРІШИВ ФОРМАЛЬНО І ОФІЦІЙНО ВИЗНАТИ УКРАЇНУ ЯК СУВЕРЕННУ І НЕЗАЛЕЖНУ ДЕРЖАВУ. Я ПЕРЕДАЮ ВАМ МОЇ ЩИРІ ПОБАЖАННЯ УСЬОГО НАЙКРАЩОГО, БАЖАЮ ПРОЦВІТАННЯ НАРОДУ УКРАЇНИ.

КАРЛ ГУСТАВ, КОРОЛЬ КОРОЛІВСЬКИЙ ПАЛАЦ. СТОКГОЛЬМ

ПРОТИСТОЯННЯ ТРИВАЄ

«Найближчої доби будинок уряду буде захоплено»,— заявив один з керівників грузинської збройної опозиції Кітовані. Вчора вранці противники президента Гамсахурдіа відновили обстріл будівлі з гармат і бронетранспортерів. За останніми повідомленнями, понад 50 чоловік вбито і 180 поранено. Штаб опозиціонерів перебуває за 200 метрів від місця збройних сутичок, у готелі «Тбілісі».

У телефонній розмові з кореспондентом ТАРС міністр закордонних справ Грузії Оманідзе заявив, що «на захист президента республіки піднялася вся Грузія». Спроба журналістів «Голосу України» зателефонувати до Тбілісі не вдалася. У столиці Грузії телефонний зв'язок не діє.

ВІЙСЬКА ЗАЛИШАЮТЬ КАРАБАХ

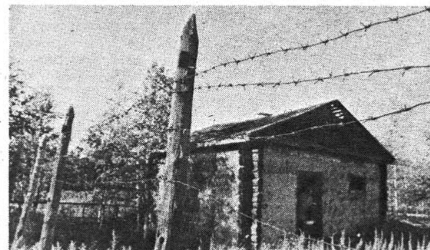
З Нагірного Карабаху виводяться частини внутрішніх військ СРСР, які перейшли під юрисдикцію Росії. Командуючий цими силами генерал Савін заявив, що в зв'язку з розпадом Радянського Союзу присутність військ у регіоні не має легальної основи. За його словами, командування усвідомлює, що цей крок може привести до кровопролиття і депортації вірменського населення області. Радіо Вірменії повідомило про обстріл силами азербайджанського міністерства внутрішніх справ контрольно-пропускних постів військ МВС СРСР, а також адміністративного центру області Степанакерта.

НОВІ РЕФОРМИ

Офіційним святом у Росії стане Різдво Христове. Згідно з законопроектом, розглянутим Президією Верховної Ради республіки, скасовується відзначення Дня солідарності трудящих та річниці Жовтневої революції. Натомість росіяни святкуватимуть 12 червня День Незалежності і матимуть з 30 грудня по 2 січня чотири вихідні з нагоди Нового року. 27 грудня парламент Росії розгляне цей законопроект.

9

МУЗЕЇ СМЕРТІ

ЯКЩО ВИ БАЖАЄТЕ ЧИТАТИ НАШУ ГАЗЕТУ З ЛЮТОГО 1992 РОКУ, ПОСПІШАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ ЇЇ ДО 12 СІЧНЯ НАСТУПНОГО РОКУ. ІНДЕКС УКРАЇНСЬКОГО ВИДАННЯ — 60955, РОСІЙСЬКОГО — 60997.

ГОЛОС України

Засновник
Верховна Рада
України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
партій і рухів — 441-82-05,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень.
Сьогодні на 16 сторінках.

Наступний номер «Голосу України» вийде 27 грудня.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про інвестиційну діяльність»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону України «Про інвестиційну діяльність» такі зміни:

1. В абзаці п'ятому частини другої статті 2 слова «радянськими та іноземними громадянами, юридичними особами» замінити словами «громадянами та юридичними особами України, іноземних держав».

2. У частині першій статті 5 виключити слова «інших радянських республік».

3. У частині другій статті 6 виключити слова «радянської республіки або».

4. У частині п'ятій статті 7 виключити абзац третій.

5. У частині другій статті 8 виключити абзац шостий.

6. У частині першій статті 15 виключити слово «міжреспубліканські».

7. У статті 16 виключити частину другу.

8. У частині першій статті 19 виключити слова «Союзом РСР, іншими радянськими республіками та».

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м. Київ
10 грудня 1991 року

ЗАЯВА

народних депутатів України з приводу подій в Республіці Грузія

Громадськість України вкрай стурбована тривожним розвитком подій в республіці Грузія. Навіть зважаючи на допущені помилки з боку Уряду, важко спробу насильницького повалення законно обраного президента, що призвела до людських жертв, розцінювати інакше, як грубе порушення демократії та конституційних основ держави.

Виходячи з традиційно дружніх почуттів до волелюбного грузинського народу, апелюємо до розсудливості сторін, що протистоять одна одній: не допустити подальшої ескалації збройного протиборства, негайно припинити братовбивче зіткнення і почати мирні переговори. Досвід сучасного світу зайвий раз підтверджує відому істину, що шлях до політичної стабільності й економічних реформ пролягає через національну згоду і згуртованість. Гармати й кулемети — погані аргументи в спорі між братами, в якому, як правило, не буває переможців.

Згадаймо слова великого Шота Руставелі: «Вороги так не зашкодять, як сама собі людина».

Нехай наступаючий Новий рік принесе багатостраждальній Грузії мир і успіхи у вирішенні наболілих проблем!

Іван ЗАЄЦЬ, Георгій ХОДОРОВСЬКИЙ, Павло КИСЛИЙ, Олександр МОРОЗ, Дмитро ПАВЛИЧКО, Петро ОСАДЧУК, Любомир ПИРІГ, Юрій ГНАТКЕВИЧ, Віталій КАРПЕНКО, Микола ДЗЮБА, Іван САЛІЙ, Анатолій МАТВІЄНКО.

ПОСТАНОВА ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про встановлення дипломатичних відносин з державами — суб'єктами колишнього СРСР

Відповідно до статті 74 Конституції України, Декларації про державний суверенітет і Акта проголошення незалежності України, а також виходячи із Звернення Верховної Ради України «До парламентів і народів світу» від 5 грудня 1991 року, в якому, зокрема, висловлюється готовність України встановити з іншими державами дипломатичні відносини і будувати двосторонні стосунки з ними на засадах рівноправності, суверенної рівності, невтручання у внутрішні справи один одного, територіальної цілісності та непорушності існуючих між державами кордонів, Президія Верховної Ради України **постановляє:**

Доручити Міністерству закордонних справ України звернутися до всіх держав — суб'єктів колишнього СРСР з пропозицією про встановлення з ними дипломатичних відносин у повному обсязі, провести з ними переговори та укласти відповідні угоди.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ.

м. Київ,
11 грудня 1991 року.

ПОСТАНОВА ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про визнання державної незалежності Республіки Хорватії

Президія Верховної Ради України **постановляє:**

У зв'язку з прийняттям Парламентом Республіки Хорватії Декларації про незалежність і волевиявленням народу Хорватії визнати державну незалежність Республіки Хорватії і встановити з нею дипломатичні відносини у повному обсязі.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
11 грудня 1991 року.

ПОСТАНОВА ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про визнання державної незалежності Республіки Словенії

Президія Верховної Ради України **постановляє:**

У зв'язку з прийняттям Парламентом Республіки Словенії Декларації про незалежність і волевиявленням народу Словенії визнати державну незалежність Республіки Словенії і встановити з нею дипломатичні відносини у повному обсязі.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
11 грудня 1991 року.

У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ВИБОРЧІЙ КОМІСІЇ ПО ВИБОРАХ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

1 грудня 1991 року на виборах народних депутатів України замість вибулих у Радянському виборчому окрузі № 262, Львівська область, балотувалося 7 і в Шполянському виборчому окрузі № 429, Черкаська область,— 5 кандидатів у народні депутати.

У зв'язку з тим, що жоден з них не одержав більше половини голосів виборців, які взяли участь у голосуванні, і не був обраний, обидві окружні виборчі комісії призначили на 15 грудня 1991 року повторне голосування по двох кандидатах у депутати, які набрали найбільшу кількість голосів. Напередодні виборів у Радянському виборчому окрузі № 262 один з кандидатів у депутати Братунь Р. А. зняв свою кандидатуру.

При повторному голосуванні у Радянському виборчому окрузі № 262 балотувався кандидатом у народні депутати Пинзеник В. М. Він одержав голосів: за — 37.745, або 94,28 проц.

У Шполянському виборчому окрузі № 429 балотувалися Заєць О. С. і Кравченко В. М. Вони одержали таку кількість голосів:

Заєць О. С. — за 39.810, або 57,69 проц.,
Кравченко В. М. — за 27.994, або 40,56 проц.

Центральна виборча комісія відповідно до статті 51 Закону про вибори народних депутатів Української РСР зареєструвала народними депутатами України:

Від Радянського виборчого округу № 262 — Пинзеника Віктора Михайловича, завідуючого кафедрою Львівського державного університету, безпартійного, який проживає у місті Львові.

Від Шполянського виборчого округу № 429 — Зайця Олександра Семеновича, голову правління концерну цукрової промисловості України, безпартійного, який проживає в місті Києві.

У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ВИБОРЧІЙ КОМІСІЇ ПО ВИБОРАХ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

Відповідно до постанови Верховної Ради України від 13 грудня 1991 року про дострокове припинення повноважень народного депутата України Духова Б. І. у зв'язку з вибуттям його за межі України для дальшого проходження військової служби і особистою заявою про складення ним депутатських повноважень, Центральна виборча комісія на підставі статей 22 і 56 Закону Української РСР «Про вибори народних депутатів Української РСР» призначила вибори народного депутата України від Залізничного виборчого округу № 7. м. Київ (замість вибулого) на неділю, 1 березня 1992 року.

Зарубіжні новини

НА ДУМКУ ТЕР-ПЕТРОСЯНА

Справді історичне значення матимуть результати алма-атинської зустрічі, заявив президент Тер-Петросян після повернення зі столиці Казахстану. Особливо це стосується Вірменії. Адже нині вона може заявити всьому світові про те, що завершився процес набуття нею повноцінної незалежності. Першою умовою входження республіки до СНД, вважає президент, має стати міжнародне визнання суверенного статусу Нагірного Карабаху. Тер-Петросян також наголосив, що в рамках співдружності, крім вирішення проблем Чорнобиля й Аралу, велику увагу слід приділити відбудові зруйнованих землетрусом районів республіки. Значні надії покладає Вірменія на співдружність і в плані відновлення старих економічних зв'язків.

Ара МЕЛІКСЕТЯН,
власний кореспондент «Голосу України».

Єреван.

«ПОВЕРНІТЬ ЕПОСІ РОЗУМ, ЧЕСТЬ ТА СОВІСТЬ»

Таку назву має відкритий лист на ім'я президента Акаєва, надрукований в газеті «Слово Кыргызстана». Надіслала його група громадських і політичних діячів, учених, керівників підприємств різних національностей, переважно літнього віку.

Лист закликає переглянути прийняте у Киргизстані рішення про припинення діяльності компартії або створити умови для формування партії соціалістичної орієнтації.

— Ми твердо переконані, — пишуть його автори, — що нова партія з вашою підтримкою відродиться на засадах марксизму-ленінізму.

Отже, в республіці є ще багато впливових людей, які не втратили надію відродити **скомпрометовані комуністичні ідеї на хвилі труднощів, які переживає нині населення. І згаданий лист, вважаю, є першим дзвінком.**

Євген ДЕНИСЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Бішкек.

ПОЛЬЩА: МОЖЛИВІ В'ЇЗНІ ВІЗИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

Варшава. Наші власті розглядають можливість вжиття дуже суворих заходів, аж до запровадження в'їзних віз для українців, щоб упорядкувати, нарешті, рух через контрольно-пропускні пункти на кордоні Польща — Україна, заявив заступник міністра внутрішніх справ Єжи Зімовський.

На прес-конференції в понеділок він сказав, що до цього може дійти, якщо не скоротиться потік людей через прикордонні переходи після того, як керівництво Львівської області встановило з 22 грудня обмеження на вивіз товарів. Зокрема, заборонено вивозити в Польщу алкогольні напої, продовольство, електронну техніку, предмети домашнього вжитку, тканини, килими, взуття. При виявленні українські прикордонні служби будуть їх конфісковувати.

За заявою голови Львівської обласної Ради В'ячеслава Чорновола, ці рішення прийнято, щоб стримати поїздки українських громадян до Польщі з торговельною метою. З цієї ж причини тимчасово припинено туристичні виїзди українців до Польщі. Тепер ті, хто виїжджає до Польщі, стоять у черзі на переїзд кордону по п'ять-шість діб. Представники польських прикордонних органів пропонують організувати спільний польсько-український прикордонний контроль, який сприяв би впорядкуванню руху на прикордонних контрольно-пропускних пунктах.

Гостинець і манівці культури

ХРАМ КУЛЬТУРИ ЧИ... БІРЖА?

Кабінет міністрів України видав постанову від 15 жовтня 1991 року за № 269 «Про створення Національного музею історії України». Отже статус Державного історичного музею України зріс, але ця скарбниця національної культури, як і в 1944 році, досі тісниться у пристосованому приміщенні колишньої художньої школи. У музеї на 875 квадратних метрах зберігаються 450 тисяч експонатів, а у фондосховищі його філіалу, яке займає аж 61 квадратний метр, чекають на кращі умови 160 тисяч свідків нашого минулого.

А що то за історичні експонати, нагадувати читачам буде зайве. Скіфське золото знають у цілому світі.

Тим часом у Києві, де закінчується Хрещатик, під високою горою біліє розкішний палац, споруджений не так уже й давно. Спочатку він називався Київським філіалом Центрального музею В. І. Леніна, згодом — культурно-громадським центром імені В. І. Леніна. А нині... довкола цієї споруди йде боротьба за те, кому вона повинна належати. Бо ж згідно з постановою Президії Верховної Ради України «Про власність Компартії України та КПРС на території України» центр перейде до нового господаря. До котрого ж? Зрозуміло, що коли тут діяв музей, то найкраще передати це приміщення під музей. Ось чому до Верховної Ради України ще у вересні 1991 року надійшли листи-клопотання за підписом першого заступника міністра культури В. Гнатенка і директора Державного історичного музею України та його філіалу — Музею історичних коштовностей І. Кардаша про передачу цього приміщення Державному історичному музеєві.

Очевидно, Кабінет міністрів не знає, що нема ціни тим експонатам, які зберігаються у Державному історичному музеї та його філіалі. Бо якби це відали добрі люди, від яких залежить доля нашої культури, то не велися б розмови про створення товарної біржі в приміщенні колишнього філіалу музею В. І. Леніна. Якщо раніше діяв тут музей, то приміщення це має бути передане на баланс Міністерства культури України, а воно вже зуміє розпорядитися, як розширити експозиційні зали, приміщення для зберігання фондів. Та й Музей українського образотворчого мистецтва, що навпроти, теж прагне розширитися.

Варіантів є багато, а тому й просимо Прем'єр-міністра В. Фокіна зважити на те, що і йому вдячні нащадки скажуть «спасибі», якщо це прекрасне приміщення служитиме вічному, доброму, невмирущому.

Хай Міністерство культури стане тут господарем!

Народні депутати України:

Іван ДРАЧ,
Роман ІВАНИЧУК,
Степан ПУШИК,
Лесь ТАНЮК,
Володимир ЯВОРІВСЬКИЙ.

РЕСПУБЛІКА БІЛЯ ДНІСТРА

За бурхливими подіями останніх місяців у Прибалтиці, Москві, Закавказзі, відокремленням одних республік і проголошенням державних суверенітетів інших майже непоміченими залишилися вибори Президента Придністровської Молдавської Республіки й референдум незалежності, проведені 1 грудня в цьому державному новоутворенні.

Звичайна реакція на проблему Придністров'я така: «І чого вн там не поділили з молдаванами?». Багато хто до того ж вважає, що ПМР (раніше вона називалась Придністровською Молдавською Радянською Соціалістичною Республікою) створена комуністами за вказівкою Москви, щоб протидіяти демократичним перетворенням і національному відродженню в Республіці Молдова.

Нині ПМР об'єднує п'ять районів — Каменський, Рибницький, Дубоссарський, Григоріопольський і Слободзейський — вздовж лівого берега річки Дністер, а також міста Тирасполь (столиця республіки, 200 тисяч населення) і Бендери.

Здавна там існували російські, молдавські, українські, болгарські села, жили євреї, німці, гагаузи, греки, цигани. І що гідне подиву й поваги — жили завжди мирно й дружно. Історія Придністров'я не знає ніякої національної ворожнечі. Сотні років спільного життя виробили психологію, за якою підкреслювання своєї національності сприймається з іронією й осудом. Тобто, ніхто не чваниться в тих краях тим, що він їсть млинці, мацу, сало чи то мамалигу, а найчастіше все це по-сусідськи несеться на загальний стіл і запивається добрим вином. І ось почалась епоха перебудови... У Молдаві виник Народний Фронт, який підняв на щит лозунги відродження національної культури й мови. Проте наступні події показали, що насправді НФМ не визнає ні молдавської мови, ні молдавської державності. Фронт стверджує, що існує тільки румунська мова, висміює спроби створити незалежну Республіку Молдова й вимагає негайного об'єднання з Румунією. Але справжню суть НФМ виявив набагато пізніше, а в 1989 році йому ще вірив багато хто з молдаван. НФМ вдалося домогтися прийняття закону про державну мову, який суттєво обмежував права росіян, українців та інших немолдаван. Заклики дозволити в місцях компактного проживання використовувати мову за бажанням місцевих Рад (що, наприклад, дозволяє Закон про державну мову України) були відхилені.

Тоді робітники Тирасполя, Рибниці, Бендер зрозуміли, що треба боротися. В липні 1989 року було створено об'єднану раду трудових колективів (ОРТК) Тирасполя. Вона закликала Кишинів звернути увагу на вимогу робітників забезпечити можливість використання російської мови. Робітники виступали не проти молдавської мови, в чому їх і досі звинувачує націоналістична пропаганда. Вони лише вимагали рівних прав і державного захисту своєї мови — засобу міжнаціонального спілкування. Але й Москва, й Кишинів проігнорували бажання сотень тисяч людей. Це багато чому навчило ОРТК. Стало ясно, що треба забезпечити захист інтересів багатонаціонального населення. Одним із засобів цього захисту було створення автономного державного утворення.

Передусім, треба було з'ясувати думку населення, чи хоче воно, власне, щоб його захищали. Наприкінці 1989—1990 років були проведені референдуми в Рибниці, Тирасполі, Бендерах, Комраті та інших містах і селах Придністров'я. У них брали участь 80—90 відсотків виборців. Майже 98 відсотків висловилися за створення в разі необхідності своєї автономії чи за входження в неї, якщо її буде створено.

Літо минуло в спробах домовитись, які ні до чого не привели. І 2 вересня 1990 року з'їзд депутатів усіх рівнів Придністров'я (близько 600 чоловік депутатів міських, районних, сільських Рад) проголосив створення ПМРСР і прийняв відповідні документи. Офіційний Кишинів, природно, республіку не визнав і став на шлях провокацій. У жовтні, зібравши десятки тисяч «волонтерів» (тобто добровольців-погромників) лідер НФМ, на той час прем'єр-міністр Молдови, М. Друк вирушив на південь з метою завадити громадянам утвореної тоді ж таки Гагаузької Республіки провести вибори до своїх Рад. Готувалася різня на кшталт сумгаїтської.

Тим часом компартія Молдови зробила все для розпаду ПМРСР. Її ЦК виключив з партії І. Смирнова, Голову Республіки (це до питання про прокомуністичність лідерів ПМРСР), приймались заяви проти молодої республіки. Проте пес бреше, дощ чеше, а вітер далі несе. В ПМРСР відбулися вибори до Верховної Ради, почали організовуватися структури управління. З 1 квітня 1991 року в республіці є свій бюджет, почала складатися банківська система.

Розвиток республіки далеко не безхмарний. Наприкінці серпня в центрі Києва в готелі «Україна» було викрадено І. Смирнова, Голову Республіки, і депутата А. Чебана, які прибули для переговорів. Без погодження з МВС суверенної України дюжина автоматників силоміць заштовхнула депутатів у викрадені машини й обхідними шляхами вивезли до Кишинева. А. Чебана було відпущено через 15 діб — йому інкримінували опір міліції (це б то дюжині автоматників!).

Загальнонародні вибори Президента ПМР (ним став І. Смирнов, за якого проголосувало 65 відсотків виборців) і референдум про незалежність (за незалежність висловилось 98 відсотків), який засвідчив правильність курсу керівництва ПМР, стали ще однією віхою становлення республіки. Жителі ПМР на собі відчули, до чого призводять чвари, і виступать за союз з іншими республіками, в якій би формі він не існував.

Дмитро КОНДРАТОВИЧ,
депутат міськради,
редактор газети «Трудовой Тирасполь».
Тирасполь,
Молдова.

ДЕМОГРАФІЯ ПРОТИ СОЮЗНОГО ДОГОВОРУ

Мовою цифр

Аналіз демографічної ситуації на Україні в післявоєнні роки, тенденцій, що в ній простежуються, свідчить про те, що в останньому десятиріччі XX століття, а також на початку наступного в нашій республіці суттєвим гальмом до соціально-економічного, політичного і духовного розвитку стануть нестача трудових ресурсів, старіння населення та інші негативні явища, які відчутно впливають на життя вже сьогодні.

Відомо, що на демографічну ситуацію в республіці істотно вплинули голодомор 1933 року, репресії 30-х років, німецько-фашистська навала, голод 1947-го року, а також значною мірою політика байдужості уряду та правлячої компартії.

У роки війни найбільші людські втрати випали на республіки та області, територія яких була тимчасово окупована. Так, від рук фашистських загарбників загинуло не менш як 7 мільйонів синів і дочок України, тобто майже 17 відсотків. За роки війни з території республіки до фашистської Німеччини було примусово вивезено понад 2,1 мільйона осіб, з яких на Батьківщину повернулося 800 тисяч, а більшість загинула на чужині або з різних причин не повернулася до рідного краю. Внаслідок таких втрат на території України на 1 липня 1946 року мешкало лише 32,1 мільйона осіб (перед війною 41,3 мільйона).

За перші чотирнадцять післявоєнних років загальна кількість населення Радянського Союзу перевищила довоєнну на 7,6 відсотка, РРФСР — на 6,8, Середньої Азії і Казахстану — на 44,4, Прибалтики — на 1,7 відсотка. Лише загальна кількість населення двох республік, України та Білорусії, не досягла їх довоєнної чисельності: вона відповідно становила 97,8 і 90 відсотків. Зменшилась і їхня питома вага в складі населення Союзу.

Повільні темпи приросту кількості населення республіки призвели до істотних труднощів із забезпеченням трудовими ресурсами народного господарства України. Це позначилося на дуже низьких темпах зростання основних виробничих категорій в республіці: робітників, службовців та колгоспників.

Ще більше ця тенденція далася взнаки у другій половині 80-х років, коли кількість колгоспників, робітників та службовців навіть почала скорочуватися.

За останні тридцять років Україна стала «найстарішою» республікою в складі СРСР. В 1989 році питома вага серед населення республіки осіб, старших за працездатний вік, становила 21,2 відсотка (в 1959—13,5). В республіках Середньої Азії цей показник — 8—10 відсотків. Сумні перспективи в нашій республіці і на найближче майбутнє. Особи, молодші за працездатний вік, у складі її населення в 1989 році становили 23 відсотки (в 1959 році — 37). У республіках Середньої Азії їх частка становить 39,5—42,9 відсотка.

Витоки цих явищ слід шукати в тенденціях, які мали місце протягом усього післявоєнного періоду. В ці часи в більшості республік Радянського Союзу спостерігається тенденція до скорочення народжуваності. Але найбільшими темпами воно проходило на Україні. Так, якщо в республіці в 1940 році на 1000 населення народжувалось 27,3 особи, то в 1989-му — лише 13,3 (в республіках Середньої Азії в 1989 році вона була в 2,3—2,9 раза більшою; в республіках Закавказзя в 1,6—1,9 раза).

Безпосереднім наслідком цього стало скорочення середнього розміру сім'ї на Україні з 3,5 особи в 1959 році до 3,2 в 1989 році. Меншою була лише сім'я в Естонії. За ці ж роки середній розмір сім'ї в республіках Середньої Азії зріс до 4,7—6,1 особи.

Структура населення за статтю та віком зумовила суттєву відмінність між участю жінок у державному народному господарстві в різних регіонах. Так, в 1989 році питома вага жінок у складі робітників та службовців в Україні становила 52 відсотки, в Узбекистані — 43, Таджикистані — 39, Туркменистані — 42 відсотки. Отже, залучення до роботи жінок у народному господарстві в Україні і в інших європейських республіках відбувається в значніших розмірах, ніж у згаданих, у яких більшість займається вихованням дітей і не бере участі в народному господарстві. Оскільки ж частина коштів на утримання і виховання дітей виділяється із загальносоюзного бюджету, то можна зробити висновок, що у вихованні дітей в окремих республіках беруть участь не тільки їхні батьки, а й батьки з інших республік, зокрема, й жінки України, яких більше залучають до праці в державному господарстві. Тобто відбувається перерозподіл коштів, результатів праці. Тому природною була позиція урядів Росії і України, які виступили проти загальносоюзної компенсації у зв'язку з реформою цін, запропонованою колишнім прем'єр-міністром СРСР В. Павловим.

Розгляд демографічної ситуації в СРСР та окремих республіках дає підстави для висновку: якщо ми й надалі були б у складі СРСР і далі дотримувалися тих же законів, демографічна ситуація на Україні ніколи б не поліпшилася. Можемо підрахувати, що ми мали б через тридцять років. Населення СРСР приблизно зросло б до 393,6 мільйона осіб, України — 63,7 мільйона, а питома вага її населення в загальній кількості населення СРСР скоротилася б до 16,2 відсотка.

Тому вважаю, що уряд самостійної України терміново має розробити програму, спрямовану на рішуче поліпшення демографічної ситуації в республіці як одного з найважливіших напрямів на її шляху до незалежного розвитку.

Володимир РОМАНЦОВ,
завідуючий кафедрою історії України Київського технологічного інституту легкої промисловості, професор, доктор історичних наук.

Телеграфним рядком з Буковини

ДІЙШЛИ ЗГОДИ

У Чернівцях відбулася зустріч музейних працівників Буковини і Сучавського повіту з Румунії. Сторони дійшли згоди про необхідність спільного вивчення цілого ряду пластів культурної спадщини обох народів, історія яких переплелася міцним корінням.

«МОНСТРИ» НЕ ПРОЙДУТЬ

При Чернівецькому міськвиконкомі створено групу, що здійснює екологічну експертизу проектно-технічної документації майбутніх промислових підприємств. За її висновками вже довелось перепрофілювати кілька потенційно шкідливих виробництв. Серед них — і завод по виготовленню медбіопрепаратів.

СЮРПРИЗ МИКОЛИ-УГОДНИКА

Відчинив свої двері колишній Будинок політосвіти, переданий школярам та юнацтву. Сталося це в день святого Миколая. З нагоди новосілля відбулася театралізована вистава, під час якої дітей веселив і розважав «сам» Миколай-угодник — актор місцевого театру.

ЖУРІ СПОДОБАЛОСЬ

У Кишиневі відбувся конкурс виконавців естрадних пісень, у яких оригінально використовуються народні мотиви. Буковину представляв заслужений артист України, співак і композитор Павло Дворський. Журі високо оцінило його нові пісні на слова поетів Молдови в українському перекладі.

РИНКАМ — ДЕРЖАВНУ МОВУ

На чернівецьких продовольчих ринках успішно впроваджується Закон про мови на Україні. Торгівці кавказької національності, ніби змовившись, рекламують свою продукцію лише українською. Причому їхні тексти написані дотепно, соковито і, головне, грамотно.

Василь БАБУХ.

Чорнобиль

ВЖЕ НЕМАЄ

«Кого нема?» — запитає читач. Відповідаю: «Всесоюзного добровільного товариства Союз «Чорнобиль».

Немає, тому, що на II позачерговій конференції, яка щойно завершилася у Києві, це товариство при підтримці активістів з Канади, Німеччини, Австралії та інших країн світу перетворено в Міжнародну організацію «Союз Чорнобиль».

Микола ХРІЄНКО.

УРП на новому етапі

Партійне життя

Два дні (21—22 грудня) Рада УРП аналізувала діяльність партії під час передвиборчої кампанії і намагалася накреслити напрями роботи з урахуванням нових реалій.

Олег Павлишин, заступник голови УРП, констатував: партія не має соціальної бази. Оскільки в будь-якій частині СНД виробничі відносини, по суті, визначаються двома силами: корпорацією чиновництва, яка в своїй спільності володіє всім і пролетаріатом (незалежно від роду діяльності), який нічого не має. Останній і є базою для всіх демократичних партій. Свідома частина населення, яка обирала президента за його програмою, а не за особисті якості — про це говорив не один промовець — складає приблизно 2—3 відсотки, і більшість членів Ради зробили висновок: рівень населення ще досить низький.

— УРП виникла на базі УГС, — сказав голова партії Л. Лук'яненко, — і в неї приходив народ ображений, який шукав правди. Ми всіх приймали. Але сьогодні, коли від мітингів треба переходити до конструктивної роботи, частина членів партії виявилася не готовою до неї.

Не всі члени Ради погодилися розцінювати результати референдуму і вибори президента як остаточне здобуття Україною незалежності. Більшість констатувала надто повільне формування інститутів незалежної держави. А мінську, а потім алма-атинську угоди піддали різкій критиці.

Передвиборча кампанія показала, що багато членів УРП, які одночасно є членами Руху, агітували і голосували не за офіційного кандидата своєї партії. Багато хто розцінив, що для демократів у наш час мати кілька кандидатів — розкіш. У зв'язку з цим постало питання про доцільність подвійного членства. Вирішили, якщо на наступному з'їзді Руху він перетвориться в об'єднання політичних партій, то УРП може ввійти до нього колективним членом. Якщо проголосить себе масовою політичною партією — а така тенденція є — про подвійне членство не може бути і мови.

УРП отримала стільки голосів на виборах, скільки заслуговувала. Про це сказав Л. Лук'яненко. І додав, що це було зроблено свідомо: чесно казав номенклатурі, що ліквідує її, чесно казав, що і як робитиме. Але дивними тут є сподівання на те, що народ виросте з своєї схильності до вождизму і навчиться розрізняти кандидатів за програмою, а не як особистостей. Лише один депутат з Одеси назвав речі своїми іменами: короля робить оточення, і тому треба попрацювати над створенням іміджу заздалегідь, якщо партія хоче реально боротися за президентське крісло для свого кандидата. Без вождизму, мабуть, не обійтися. До того ж соціально активна частина населення, є така підозра, величина стала...

На Раді вихлюпнувся конфлікт між головою партії Л. Лук'яненком і тими силами, які за ним стоять (приблизно 80 відсотків), і його заступником Степаном Хмарою, який теж очолює певні сили. Л. Лук'яненко заявив, що його заступник самоусунувся від партійної роботи, а Хмара звинуватив шефа в апаратній грі. Очевидно, зіткнулися конструктивний і стихійний початки в партії. Питання про виконання обов'язків заступника голови партії С. Хмарою відкладено до з'їзду.

На Раді прийнято заяву, в якій констатується: до реальної незалежності України ще далеко, зберігається загроза втягування республіки в нове кабальне об'єднання.

Схоже, опозиція колишній КПУ виявилася серйозно розколотою. Чи зможе вона ближчим часом об'єднатися залежить від з'їзду Руху, який має відбутися у другій половині лютого.

Костянтин ПАРИШКУРА.

Сини твої, Україно

ПРИСЯГА НА ВІРНІСТЬ

У Рівному відбулася справді історична подія. 23 грудня о 10-й ранку під «Козацький марш», з бойовим знаменом полку, національними і козацькими прапорами полк пройшов урочистим маршем по вулиці Соборній до центрального майдану Незалежності. Інтернаціональний підрозділ під командуванням народного депутата, голови Спілки офіцерів України В. Мартиросяна крокував на прийняття присяги України.

— Я, Мартиросян Вілен Арутюнович, урочисто клянусь... зазвучав схвильований голос полковника.

За ним прийняли присягу заступник голови обласної Ради Віктор Коваленко, голова міської Ради і виконкому Іван Федів, народні депутати України Василь Червоній і Микола Поровський, депутати обласної Ради — начальник військової контррозвідки України, заступник голови Спілки офіцерів України полковник Олександр Скіпальський, начальник відділу контррозвідки об'єднання полковник Петро Черній, заступник голови крайового Руху, член облвиконкому Ростислав Рибчинський, депутат міської Ради, начальник відділу СНБУ полковник Григорій Білбус.

Десятки національних і козацьких стягів, портретів Тараса Шевченка, сотні значків, вимпелів, сувенірів вручили воїнам рівняни, багато щирих і теплих слів було виголошено на їхню адресу. З нагоди прийняття присяги священики провели урочисту відправу-богослужіння.

— Вітаю вас із прийняттям присяги на вірність народові України, — пролунали над майданом слова Вілена Мартиросяна.

Михайло ДАНЬКЕВИЧ, депутат Рівненської міської Ради, молодший сержант запасу.

Рівне.

СЛОВО, ПІСНЯ І ДАРУНКИ

Милосердя

У день святого Миколая-чудотворця, такого шанованого з давніх-давен в Україні, по багатьох містах і селах республіки відбулися великі театралізовані вистави. Декілька подібних імпрез було зорганізовано і наймолодшим жителям Києва.

Напередодні свята майже триста дітей із сімей, переселених з радіоактивної зони й самого Чорнобиля, отримали лист від... Миколая, який запрошував їх прийти до театру «Кін».

Коли всі зібралися в залі, до них вийшов отець Геннадій (УАПЦ) і розповів про святого Миколу-угодника, про доброту й милосердя, любов і співчуття, побожність і повагу до батьків.

З коротким вітальним словом виступила працівниця театру «Кін» пані Леся Семенцова, і почалася чудова вистава. На сцену вийшов справжній український Миколай — у вишиваній сорочці, з дітками-янголятками. Коли ж під час вистави з'ясувалося, що всі присутні в залі діти шанують батьків і старших, допомагають їм, добре вчаться і люблять Україну, Миколай сплеснув у долоні — й на сцені, наче в казці, з'явилися торби, повні дарунків. Чого в них тільки не було! Мандаринки, книжечки, літачки й авто, медальйони з Богородицею і багато інших захоплюючих речей.

Потім перед дітьми виступили учасники хору під керуванням Л. Ященка, що співали миколаївських та новорічних пісень, а також актори театру «Кін», у виконанні яких діти побачили одну із п'єс славетного Марка Кропивницького.

Із заключним словом виступила пані Олена Бурмистрова — екзекутивний директор Київської управи Суспільної служби України. Це, власне, завдяки старанням цієї організації й підтримці ССУК у Гандер Бей (Канада) стала можливою велика доброчинна акція для чорнобильських дітей. Окрім того, подарунки від святого Миколая отримали й діти, що перебувають нині на стаціонарному лікуванні.

Богдан ЛЕТНЯНСЬКИЙ.

Київ.

Уперше

ТАНОК У СИНАГОЗІ

Днями у житті частини кіровоградців сталася давно очікувана подія: у місті відкрито хоральну синагогу. І хоч єврейська громада ще не велика, бажання побачити традиційний обряд виявив багато хто.

Прибули рабин з Москви, 12 його колег — із США.

Приїжджі рабини також побували в інших містах області, де допомогли тамтешнім громадам провести єврейське свято.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

Реалії

БЕЗПРИТУЛЬНІ ЕКСПЕРТИ

Понад два роки тому загін слідчих та працівників карного розшуку Дніпропетровщини був неймовірно ощасливлений: тут вирішили утворити відділення Харківського науково-дослідного інституту судової експертизи. Важко переоцінити його необхідність для правоохоронців. Та відділення й досі, мов та сирота, що никає по чужих кутках. Ніяк не знайдуть пристойного приміщення, де можна було б обладнати відповідні лабораторії й почати нарешті посправжньому працювати.

Це, звичайно ж, нічим не виняткова для нинішніх часів ситуація, якби не такий факт: за два з лишком роки в обласному центрі не менше тисячі всіляких кооперативів, концернів та асоціацій розжилися на офіси. І два роки між «діловими» людьми ходять чутки, ніби «вибити» приміщення не вельми і складно, якщо знаєш, кому щедро заплатити...

Зрозуміло, що це лише розмови і що криміналістам непорядно підсовувати комусь хабаря. Але що заважає їм та правоохоронцям своїми методами перевірити чутки? Навіть спроба такої перевірки, напевне, завершилася б для безпритульного відділення судової експертизи жаданим новосіллям.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Коротко

ЯРМАРОК ТОВАРІВ ТА ІДЕЙ

відкрився в обласному комерційно - інформаційному центрі. Його організатори — Черкаський міськвиконком, асоціація міст і районів Придніпров'я «Славутич» — запросили до участі державні, кооперативні, акціонерні підприємства, брокерські контори, науково-дослідні установи, зарубіжні фірми. На ярмарку діє виставка товарів, технологій та ідей, укладаються бізнес-контракти, ведуться біржові торги.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаси.

...вому етапі

...иття

...констатувала ...формування ...лежної держа... а потім алма... піддали різ...

...кампанія по... членів ...часно є чле... ...тали і голо... ...фійного кан... ...партії. Багато ...що для демо... мати кіль... ...розкіш. У ...остало питан... ...сть подвійно... ...ршили, яка ...ому з'їзді Ру... ...ться в об'єд... ...партій, то ...йти до нього ...леном. Якщо ...е масовою по... ...с — а така ...про подвійне ...же бути і мо...

...ла стільки го... ...ах скільки за... ...це сказав ...і додав, що ...свідомо: ...менклатурі, що ...сказав, що ...Але дивними ...ня на те, що ...своєї схиль... ...у і навчить... ...андидатів за ...не як особис... ...один депутат

з Одеси назвав речі своїми іменами: короля робить оточення, і тому треба попрацювати над створенням іміджу заздалегідь, якщо партія хоче реально боротися за президентське крісло для свого кандидата. Без вождизму, мабуть, не обійтися. До того ж соціально активна частина населення, є така підозра, величина стала...

На Раді вихлюпнувся конфлікт між головою партії Л. Лук'яненком і тими силами, які за ним стоять (приблизно 80 відсотків), і його заступником Степаном Хмарою, який теж очолює певні сили. Л. Лук'яненко заявив, що його заступник самоусунувся від партійної роботи, а Хмара звинуватив шефа в апаратній грі. Очевидно, зіткнулися конструктивний і стихійний початки в партії. Питання про виконання обов'язків заступника голови партії С. Хмарою відкладено до з'їзду.

На Раді прийнято заяву, в якій констатується: до реальної незалежності України ще далеко, зберігається загроза втягування республіки в нове кабальне об'єднання.

Схоже, опозиція колишній КПУ виявилася серйозно розколотою. Чи зможе вона ближчим часом об'єднатися залежить від з'їзду Руху, який має відбутися у другій половині лютого.

Костянтин ПАРИШКУРА.

Уперше

ТАНОК У СИНАГОЗІ

Днями у житті частини кіровоградців сталася давно очікувана подія: у місті відкрито хоральну синагогу. І хоч єврейська громада ще не велика, бажання побачити традиційний обряд виявив багато хто.

Прибули рабин з Москви, 12 його колег — із США.

Приїжджі рабини також побували в інших містах області, де допомогли тамтешнім громадам провести єврейське свято.

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Реалії

БЕЗПРИТУЛЬНІ ЕКСПЕРТИ

Понад два роки тому загін слідчих та працівників карного розшуку Дніпропетровщини був неймовірно ощасливлений: тут вирішили утворити відділення Харківського науково-дослідного інституту судової експертизи. Важко переоцінити його необхідність для правоохоронців. Та відділення й досі, мов та сирота, що никає по чужих кутках. Ніяк не знайдуть пристойного приміщення, де можна було б обладнати відповідні лабораторії й почати нарешті посправжньому працювати.

Це, звичайно ж, нічим не виняткова для нинішніх часів ситуація, якби не такий факт: за два з лишком роки в обласному центрі не менше тисячі всіляких кооперативів, концернів та асоціацій розжилися на офіси. І два роки між «діловими» людьми ходять чутки, ніби «вибити» приміщення не велике й складно, якщо знаєш, кому щедро заплатити...

Зрозуміло, що це лише розмови і що криміналістам непорядно підсовувати комусь хабаря. Але що заважає їм та правоохоронцям своїми методами перевірити чутки? Навіть спроба такої перевірки, напевне, завершилася б для безпритульного відділення судової експертизи жаданим новосіллям.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

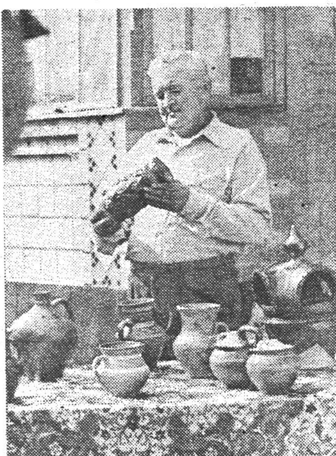
Характерники

СУП НА КОЛЕСАХ

Посміхаючись до мене, Василь Федорович каже: «А суп на колесах зможете зварити? А кашу? А куліш?» Геть знітившись перед тими незвичними запитаннями, стою і думаю: «Мабуть, чимось «кольнути» мене хоче. Тільки чим?»

А тим часом руки Серватинського спритно ходять коло глини. Як ото ми, малюки, колись всілякі викрутаси з пластиліну робили, так і він. Тільки не викрутаси, а різні гончарські речі: комини-одноденки, звичайні глечики і глечикиблизнята, банячки, гладущики, макітр... так вправно... ладу ц... робить. Ще... ... промовляє: «Робив би до безконечності. Та замовлень поменшало, бо фарфор і кришталь все більше приходять у повсякденний домашній вжиток. А шкода, наші ж предки нічого цього не цуралися!».

— То як щодо супу на колесах? — знову перепитує мене. Я знову промовчав. А згодом довідався, що родом Серватинський із села Щурині — це неподалік козацького містечка Брацлав. А саме в Брацлаві жив і помер 1943 року Турч...вич — винахі... такого прозаїчного і необхідного пристрою, як польова кухня. «Патент на привілей» він одержав ще в 1904 році. (Цей

документ експонується, до речі, у Вінницькому краєзнавчому музеї). Загадка про те, як зварити суп на колесах, складна, а відгадка, як бачите, дуже проста.

Валерій ЛАЗАРЕНКО.
Ворошилівка Тиврівського району Вінницької області.

На фото: Василь Серватинський біля своїх гончарських виробів.

Фото **Валентина ХОМЛАКА.**

Навколомистецькі новини

НА ВІДРОДЖЕННЯ АКАДЕМІЇ

У Донецькому державному академічному театрі опери та балету відбувся благодійний спектакль «Катерина» М. Аркаса за однойменною поемою Т. Шевченка.

Як повідомив керівник літературно-драматичної частини театру Л. Шевченко, кошти, зібрані від спектаклю, переведено у фонд відродження Києво-Могилянської академії.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

Ситуац...

ЦЕ ...
«...

На кордо... жавою, яка... незалежніс... що холод... тривожно.

Не пове... свята додо... польських ... задихнувся... в кабіні.

Величезн... іть у Шецi... двигунами... дії рятуют...

Жителі с... вихлопних ... ся здоров'... несменів» ... більшого ... перську ... центру, як... ниць вели... чого не д...

Митниця... ваних держ... тові регіо... розквіту з... нях структ... щодавно ... національн... ській обла... ською м... контрабанд... громадян. ... вивезти з ... нікелю і ... рабандист... ні докумен... зано, що ... зитом з ... фактом по... справу.

Митниця... лина на «...

...А ВІРНІСТЬ

...м обласної Ра... ...ленко, голова ...виконкому Іван ...депутати Ук... ...ерової і Мико... депутати об... ...начальник вій... ...озідки Украї... голови Спілки ...ник полковник ...альський, на... контррозвідки ...ковник Петро ...голови кра... ...облвиконко... ...Рибчинський, де... ...Ради, началь... ...СНБУ полковник

...іональних і ко...

зацьких стягів, портретів Тараса Шевченка, сотні значків, вимпелів, сувенірів вручили воїнам рівняни, багато щирих і теплих слів було виголошено на їхню адресу. З нагоди прийняття присяги священики провели урочисту відправу-богослужіння.

— Вітаю вас із прийняттям присяги на вірність народові України, — пролунали над майданом слова Вілена Мартиросяна.

Михайло ДАНЬКЕВИЧ, депутат Рівненської міської Ради, молодший сержант запасу.
Рівне.

...Н І ДАРУНКИ

...я

...працівниця те... ...Леся Семен... ...ся чудова ви... ...вийшов справ... ...Миколай — ...орочці, з дітка... Коли ж пі... ...'явувалося, що ...залі діти шану... ...старших, допома... ...вчаться і люб... Миколай сплес... ...на сцені, на... ...вився торби, ...Чого в них ті... ...Мандаринки, кни... ...й авто, медаль... ...дицею і багато ...очих речей.

...дітьми виступи... ...ору під керуван...

ням Л. Ященка, що співали миколаївських та новорічних пісень, а також актори театру «Кін», у виконанні яких діти побачили одну із п'єс славетного Марка Кропивницького.

Із заключним словом виступила пані Олена Бурмистрова — екзекутивний директор Київської управи Суспільної служби України. Це, власне, завдяки старанням цієї організації й підтримці ССУК у Гандер Бей (Канада) стала можливою велика доброчинна акція для чорнобильських дітей. Окрім того, подарунки від святого Миколая отримали й діти, що перебувають нині на стаціонарному лікуванні.

Богдан ЛЕТНЯНСЬКИЙ.
Київ.

Коротко

ЯРМАРОК ТОВАРІВ ТА ІДЕЙ

відкрився в обласному комерційно - інформаційному центрі. Його організатори — Черкаський міськвиконком, асоціація міст і районів Придніпров'я «Славутич» — запросили до участі державні, кооперативні, акціонерні підприємства, брокерські контори, науково-дослідні установи, зарубіжні фірми. На ярмарку діє виставка товарів, технологій та ідей, укладаються бізнес-контракти, ведуться біржові торги.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаси.

Пост ДАІ

КОЛИ П'ЯНИЙ ЗА КЕРМОМ

Останнім часом автошляхи республіки нагадують місця кровопролитних битв. Лише один тиждень «приніс» 864 дорожньо-транспортні пригоди, жертвами яких стали понад тисячу чоловік. Загальна ж кількість правопорушень, вчинених учасниками дорожнього руху за ці дні, перевищила 60 тисяч.

Особливе занепокоєння викликає зростання автопригод з вини нетверезих. Надмірна доза спиртного, вжита водіями, спричинила 28 ДТП, у яких п'ять чоловік загинуло і 27 дістало травми. Уявіть собі, лише за тиждень працівники ДАІ затримали на шляхах 2 985 водіїв напідпитку. Про справжню кількість захмелілих за кермом можна тільки здогадуватись. І хтозна, де і коли проллється кров, хто стане черговою жертвою правопорушника. Відчуття невідворотного висить над усіма, наче дамоклів меч. Підтверджень тому достатньо.

Громадянин П. спокійно прошкував вулицею села Розкішне Лутугинського району Луганської області. Звідки йому було знати, що за кермом автомобіля «Іж-комбі» перебував нетверезий В. Ільченко, житель Луганська (до речі, інвалід другої групи). Мить — і пішохід опинився під колесами, а згодом у важкому стані його відвезли до лікарні.

Того ж дня телетайп чергової частини ДАІ УВС Луганської області зафіксував ще одну дорожню пригоду. Тракторист С. Лозовий, добряче «заправившись» спиртним, сів на мотоцикл та ще й товариша посадив до коляски. Проїжджаючи селом Нова Астрахань, не впорався з управлінням і перекинувся. Подорож для пасажира завершилась на лікарняному ліжку.

Дивно, але на фоні тотального підвищення цін знижуються хіба що «розцінки» за правопорушення. Сума штрафу, скажімо, за керування транспортними засобами у стані сп'яніння зменшилася майже вдвічі й становить 400 карбованців. Хіба це покарання за порушення, що, як свідчать численні факти, межують із злочином?

І як тут не згадати активність Федерації незалежних профспілок України, завдяки зусиллям якої законодавці скасували попередні, більш високі розміри штрафів. Відтепер порушники правил зітхнули полегшено, а працівники ДАІ готуються до нових «битв».

Владислав ГРОМОВ.

Фото **Михайла САЧКА.**
Київ.

Бірж...

У КОГО ЗИ...

19 грудня Центральний банк Німеччини — Бундесбанк — підняв свою обліково ставку. При цьому керівництво Бундесбанку заявило, що це зроблено з метою проведення жорсткої фінансової політики в умовах можливого зростання інфляції в Німеччині. Німецька марка відразу ж зміцніла на валютних ринках, долар покотився вниз. Ціна акцій на європейських біржах впала. Збільшення процентної ставки Бундесбанком може мати серйозні наслідки для країн, чия валюта залежить від німецької марки, — Австрії, Данії, Бельгії та Голландії. Всі вони змушені негайно підняти позикові ставки на півпроцента. Очікують, що до них приєднаються й інші країни. Такий розвиток подій призведе до уповільнення темпів виведення економіки з застою в таких країнах, як Великобританія та Сполучені Штати. Для України та інших держав Східної Європи це означатиме, що брати гроші у німецьких банках стає невигідно, і увагу наших підприємців привертатимуть банки Франції та Японії.

Нью-Йорк. На Уолл-стріт за минулий тиждень спостерігався невеликий підйом акцій. Останні заходи Бундесбанку не завдали великої шкоди, проте стан економіки у цілому тривожить як адміністрацію, так і ділові кола Сполучених Штатів. Нещодавно біржовики поховали компанію «Пан-Америкен», яку колись розглядали як один із стовпів, на яких тримався американський капіталізм. Погіршали справи і у «Дженерал Моторс», яка закриває заводи і звільняє тисячі робітників. Попри все інше це призвело і до падіння по...

...питу на п... використов... ництві ав... знову стал... лото, її ц... становила ... цію (31 гр... кілограм ... п'ятнадцят... сяч швейц...

На Лон... ції впали ... стерлінгів ... долара СІ... до 358 д...

У Фран... ції впали ... тів, долар ... гів німец... стерлінгів ... десят сім... ному ста... мецька м... «Тиссен»,... прибутки ... лись, відп... й акції «... рок, що ... ніж у кві...

В Пари... одиниці, ... знала стр... акції якої ... франків ... ців. На р... долар дав... сантими, ... 342 санти... коштувало ... ків.

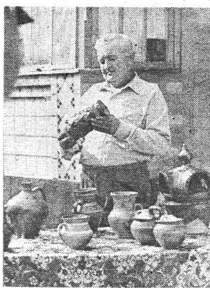
На ринк... во падає ... вона кош... центів за ... на внутрі... нього СР... іншої сир... це пов'яз... дінням к... ності рад...

Характерники

НА КОЛЕСАХ

...до мене, Ва... каже: «А суп ...жете зварити? ...піш?» Геть зні... тими незвич...ми, стою і ду...чимось «коль...: Тільки чим?»

...руки Серватин... ходять коло ...и, малюки, ко...ртуаси з плас...так і він. Тіль..., а різні гон...мини-одноден...ики і глечики..., глядущики, ...прав... ...к до... Ще ...римов... до безконеч...лень поменша... кришталь все ...у повсякден...житок. А шко...дки нічого цьо...

...о супу на ко... перепитує ме...ромовчав. А ...я, що родом ...села Щури...зацького міс... А саме в Бра...р 1943 року ...инахі... та...і необхідно...польова кух...він ...904 році. (Цей документ експонується, до речі, у Вінницькому краєзнавчому музеї). Загадка про те, як зварити суп на колесах, складна, а відгадка, як бачите, дуже проста.

Валерій ЛАЗАРЕНКО.
Ворошилівка
Тиврівського району
Вінницької області.

На фото: Василь Серватинський біля своїх гончарських виробів.

Фото
Валентина ХОМЛАКА.

Навколомистецькі новини

НА ВІДРОДЖЕННЯ АКАДЕМІЇ

У Донецькому державному академічному театрі опери та балету відбувся благодійний спектакль «Катерина» М. Аркаса за однойменною поемою Т. Шевченка.

Як повідомив керівник літературно-драматичної частини театру Л. Шевченко, кошти, зібрані від спектаклю, переведено у фонд відродження Києво-Могилянської академії.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

Ситуація

ЦЕ ТРИВОЖНЕ СЛОВО «МИТНИЦЯ»

На кордоні з дружньою державою, яка першою визнала незалежність України, поки що холодно, незатишно й тривожно.

Не повернувся на Різдвяні свята додому водій однієї з польських вантажівок, який задихнувся від чадного газу в кабіні.

Величезна черга машин стоїть у Шешнях з увімкненими двигунами. В такий спосіб водії рятуються від холоду.

Жителі села задихаються від вихлопних газів, розплачуються здоров'ям за інтереси «бізнесменів» і «туристів», здебільшого зарубіжних, за імперську політику колишнього центру, який здирав з митниць великі прибутки, але нічого не давав натомість.

Митниця, котра в цивілізованих державах сприяє розквітові регіону, у нас сприяє розквіту злочинності, мафіозних структур і корупції. Нещодавно управління служби національної безпеки по Львівській області спільно з Мостиською митницею запобігла контрабандній акції польських громадян. Ділки намагалися вивезти з України 9,4 тонни нікелю і 16 тонн міді. Контрабандисти пред'явили фіктивні документи, в яких було вказано, що вантаж прямує транзитом з Угорщини. За цим фактом порушено кримінальну справу.

Митниця — мов ракова пухлина на «тілі» області, й рецидиви задавненої хвороби нині відчутно даються взнаки. Що ж до її лікування, то є різні точки зору. Польська сторона, зокрема керівник консульського агентства у Львові пан Генрік Літвін, вважає: необхідно якнайскоріше відкрити переходи, щоб розвантажити пасажиропотік. Обласна Рада не поділяє оптимізму такої розрядки прикордонної напруги, адже тимчасові переходи без належних інфраструктур лише ускладнять проблеми. Прості розрахунки засвідчують, що пасажиропотік не зменшиться, зате виникнуть нові криміногенні зони відразу ж у кількох місцях.

У грудні відбулося освячення Рава-Руського переходу, призначеного для службового транспорту. Втім, як було відзначено на брифінгу в обласній Раді, службових машин розвелось аж надто багато. Деякі «кмітливі» туристи виїжджають під виглядом колективів художньої самодіяльності, хоча не тямлять ні співати, ні танцювати.

Із джерел, наближених до офіційних, я довідалась, що митники мають реальну можливість «заробляти» щодня кругленькі суми доларів. Новий прокурор області Зенон Котик рішуче пообіцяв покласти цьому край. Але як?

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Львівська область.

Це ж треба!

ЯК ДИРЕКТОР ВОВЧИКОМ-БРАТИКОМ БУВ

Директор Менського комбікормового заводу О. Наумчик завітав до місцевого коопунівермагу з офіційним листом-проханням виділити бодай дещицю цукерок. Хотілося чоловікові порадувати дітей, батьки яких працюють на підприємстві, новорічними подарунками. Не знав Наумчик, що торговельники влаштують йому маскарад, у якому гостю відвели роль простакуватого вовчика-братика.

— Ви що? — здивовано округлили очі «лисички»-товарознавці. — Які цукерки? Вони нам і не снилися!

Спіймавши облизня, директор все ж таки не захотів бути популярним героєм-невдахою, якого лисички-кумоньки обводять навколо пальця. Покликав друзів на поміч. Не казкова, а звичайна комісія з депутатів та громадськості зазирнула до підсобки магазину «Кондвироби». А там — 12 ящиків «Золотого ключика», «Сливового лікеру», «Незабудок», «Чорної смородини», «Популярної».

— Це для наших діток, — виправдовувалися знічені «лисички-сестрички».

Та що воно за дітки, коли кожному з них перепадає мало не ящик солодощів!

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

...ЛИ П'ЯНИЙ ...КЕРМОМ

...автошляхи ...адують місця ...бить. Лише ...приніс» 864 ...ртні пригод... стали понад ...агальна ж кі...ушень, вчине...дорожнього ...еревищила 60 ...

...покоєння ви...я автопригод ...х. Надмірна ...вжита водія...28 ДТП, у ...вік загинуло і ...и. Уявіть со...ень працівни... на шляхах ...дитку. Про ... захмелілих ...тільки здо...а, де і коли ...хто стане ...правопо...невідворот...усіма, наче ...Підтверджень ...

...спокійно про...ела Розкішне Лутугинського району Луганської області. Звідки йому було знати, що за кермом автомобіля «Іж-комбі» перебував нетверезий В. Ільченко, житель Луганська (до речі, інвалід другої групи). Мить — і пішохід опинився під колесами, а згодом у важкому стані його відвезли до лікарні.

Того ж дня телетайп черговрї частини ДАІ УВС Луганської області зафіксував ще одну дорожню пригоду. Тракторист С. Лозовий, добряче «заправившись» спиртним, сів на мотоцикл та ще й товариша посадив до коляски. Проїжджаючи селом Нова Астрахань, не впорався з управлінням і перекинувся. Подорож для пасажира завершилась на лікарняному ліжку.

Дивно, але на фоні тотального підвищення цін знижуються хіба що «розцінки» за правопорушення. Сума штрафу, скажімо, за керування транспортними засобами у стані сп'яніння зменшилася майже вдвічі й становить 400 карбованців. Хіба це покарання за порушення, що, як свідчать численні факти, межують із злочином?

І як тут не згадати активність Федерації незалежних профспілок України, завдяки зусиллям якої законодавці скасували попередні, більш високі розміри штрафів. Відтепер порушники правил зітхнули полегшено, а працівники ДАІ готуються до нових «битв».

Владислав ГРОМОВ.

Фото Михайла САЧКА.

Київ.

Біржові новини

У КОГО ЗИЧИТИМЕМО?

19 грудня Центральний Банк Німеччини — Бундесбанк — підняв свою облікову ставку. При цьому керівництво Бундесбанку заявило, що це зроблено з метою проведення жорсткої фінансової політики в умовах можливого зростання інфляції в Німеччині. Німецька марка відразу ж зміцніла на валютних ринках, долар покотився вниз. Ціна акцій на європейських біржах впала. Збільшення процентної ставки Бундесбанком може мати серйозні наслідки для країн, чия валюта залежить від німецької марки, — Австрії, Данії, Бельгії та Голландії. Всі вони змушені негайно підняти позикові ставки на півпроцента. Очікують, що до них приєднаються й інші країни. Такий розвиток подій призведе до уповільнення темпів виведення економіки з застою в таких країнах, як Великобританія та Сполучені Штати. Для України та інших держав Східної Європи це означатиме, що брати гроші у німецьких банках стає невигідно, і увагу наших підприємців привертатимуть банки Франції та Японії.

Нью-Йорк. На Уолл-стріт за минулий тиждень спостерігався невеликий підйом акцій. Останні заходи Бундесбанку не завдали великої шкоди, проте стан економіки у цілому тривожить як адміністрацію, так і ділові кола Сполучених Штатів. Нещодавно біржовики поховали компанію «Пан-Америкен», яку колись розглядали як один із стовпів, на яких тримався американський капіталізм. Погіршали справи і у «Дженерал Моторс», яка закриває заводи і звільняє тисячі робітників. Попри все інше це призвело і до падіння попиту на платину, яка широко використовується при виробництві автомобілів. Платина знову стала дешевшою за золото, її ціна вчора в Лондоні становила 344 долари за унцію (31 грам), в Цюріху один кілограм платини коштував п'ятнадцять з половиною тисяч швейцарських франків.

На Лондонській біржі акції впали на 22 одиниці, фунт стерлінгів міняли на 183 центи долара США, золото коштувало 358 доларів за унцію.

У Франкфурті-на-Майні акції впали на дванадцять пунктів, долар коштував 158 пфенінгів німецької марки, а фунт стерлінгів — дві марки вісімдесят сім пфенінгів. У скрутному становищі перебуває німецька металургійна компанія «Тиссен», останнім часом її прибутки набагато зменшились, відповідно подешевшали акції «Тиссена»: до 198 марок, що на 36 марок менше, ніж у квітні цього року.

В Парижі акції впали на 22 одиниці, помітних втрат зазнала страхова компанія ЮАП, акції якої подешевшали на 130 франків за сім останніх місяців. На ринку валют за один долар давали п'ять франків 33 сантими, за німецьку марку 342 сантими, золото в Парижі коштувало 62 тисячі 300 франків.

На ринках сировини поступово падає ціна на нафту, вчора вона коштувала 18 доларів і 20 центів за барель, у той час як на внутрішніх ринках колишнього СРСР ціна нафти, як і іншої сировини, йде вгору, що пов'язано передусім з падінням купівельної спроможності радянського карбованця. На біржах Росії та Прибалтики швидко ростуть ціни на конвертовану валюту, цукор, пшеницю, різноманітну техніку. На ринках продовольчих товарів (колгоспних ринках України) ціни на м'ясо, молочні продукти, картоплю та інше піднялися удвічі за п'ять останніх місяців. Інфляція набирає темп.

Олег ЛЕУС.

ПОГОДА

25—26 грудня на Україні передбачається невеликий сніг з дощем, туман, налипання мокрого снігу, ожеледь, 26 грудня у східній половині республіки помірні опади, на дорогах України ожеледиця. Вітер західний і північно-західний, на сході південний, 5—12 метрів на секунду. Температура 25 грудня вдень від 1 градуса морозу до 4 тепла, у Криму 7—12 градусів тепла, 26 грудня зниження температури вночі і вдень до 4—10 градусів морозу, у південно-східній частині республіки та в Криму температура буде близькою до 0.

По Київській області сьогодні вдень часом невеликі опади, слабка ожеледь, на дорогах ожеледиця. Вітер західний, 7—12 метрів на секунду. Температура 0—4 градуси тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Черговий по випуску новин Тел. 446-61-13. Олександр ВИНОКУРОВ.

СІМ КЛЮЧІВ ДО ДОБРОБУТУ

Точка зору

Сучасні зрілі ринкові системи різних країн світу значно відрізняються за характером і формами організації, обсягом втручання держави в економічне життя, діловим стилем їх суб'єктів. Але всім їм притаманна спільна риса: в основі господарювання лежить конкурентний ринок. І в усіх країнах розвиваються певні передумови його функціонування. Це узагальнені правила західної економіки, відкриті 10—15 років тому. Ось вони:

1. Панування правової держави, що забезпечує рівність усіх перед законом;

2. Державний апарат (бюрократія) певною мірою ефективний і відносно некорумпований, право-юридична влада займає незалежні позиції;

3. У суспільстві значне місце посідає приватна власність на майно (житло, заводи, фабрики, ферми тощо);

4. Ціни формуються вільно на конкурентному ринку;

5. Грошова система здорова й стабільна.

Новітній досвід свідчить, що з цих передумов можна вивести менш значні, але теж важливі;

6. У суспільстві утверджуються духовно-культурні передумови для ринкової діяльності;

7. Держава робить те, що треба, а ринок — якомога більше.

1. НЕВІД'ЄМНЕ ПРАВО

Розглянемо перше правило. Без його впровадження неможлива ефективна ринкова діяльність. Компанія, особа, виробник, споживач повинні бути рівними перед законом. Ця рівність, або верховенство закону, може виявлятися мінімальною мірою. Хоча б у тому, що люди мають чітко знати свої права, свободи, обов'язки перед суспільством. Рівність людей перед законом повинна захищатися цивільним правом. Так само непорушними мають бути право власності, комерційний контракт.

У центрі цивільного законодавства всіх розвинутих країн стоїть поняття індивідуальної свободи. Наприклад, Гонконг ніколи не мав повної демократії, але британська адміністрація надавала мешканцям колоній багато громадянських свобод і гарантувала права власності. Це дуже сприяло економічному піднесенню Гонконгу впродовж останніх 40 років. У нашій країні в результаті перемоги більшовизму, тоталітаризму були скасовані майже всі індивідуальні свободи, демократія. Тобто зникла повага до закону й законності, встановилася надзаконна влада партійної бюрократії. На Україні до цього додавалося приниження людської гідності, а то й дискримінація щодо професій на мовній основі.

2. ЗА ВЛАДУ ЗАКОНУ, А НЕ ЛЮДЕЙ

Верховенство закону в суспільстві вимагає незалежної правової й судової систем і відносно некорумпованого державного апарату. Вони забезпечують матеріальні передумови рівності всіх громадян перед законом, високий рівень цільності й органічності особистої поведінки, мають беззастережно додержувати чинного законодавства.

Якщо ж апарат або правова система вдаються до дискримінації з ідеологічних міркувань, на основі кумівства, протекціонізму і фаворитизму, не кажучи вже про хабарництво та інші форми розкладу, механізм ринкової конкуренції зазнає втрат у самій своїй серцевині. За таких умов неможливо, наприклад, розподіляти державні замовлення на основі відкритої й чесної конкуренції.

Неефективний державний апарат, відсутність правової держави породили в нас розгалужену «другу», «неофіційну», «чорну» економіку. Деякі люди схильні навіть вважати, що це, мовляв, і є ринкова економіка, а ділок цієї нелегальної економіки і є справжнім підприємцем. Наш «спекулянт» — це те саме, що на Заході підприємець. кажуть вони.

Проте в спеціальному випуску «Анналів» американської Академії політичних і соціальних наук, присвяченому питанню приватизації й переходу до ринку соціалістичних країн, американський економіст Ян Прибила слушно стверджує: «Кажуть, що різниця між законною ринковою економікою й нелегальною така ж, як між вашою дружиною й куртизанкою. Угоди (транзакції) на основі конкуренції й законності замінені в другій крадіжками, розтратами, шахрайством, хабарництвом...»

Тож корумпований державний апарат, залежна юриспруденція, відсутність правової держави сьогодні множитимуть саме таку, «злочинну» економіку. Зважаючи на це, становлення правової держави, очищення від корупції державного апарату є умовою впровадження корисної ринкової конкурентної економіки. До цього ведуть демократизація, взята в цілому, і департизація державно-судових органів, відокремлення партій від держави.

3. НЕВМИРУЩА І ДОБРОЧИННА ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ

Державна власність є «нічийною», бо «що є власністю всіх, те не має власника». Тож ніхто й не турбується про її збереження, поліпшення. Стимули до праці, до іновацій, підприємництва зведені нанівець. Державна власність не ставить ніяких меж зростанню величини підприємства, і це призводить до того, що вони перевищують усі допустимі раціональні масштаби.

Дедалі зростаючі бюрократичні втрати, пов'язані з управлінням, просто не беруться до уваги в цій системі. «Ми вдаємо, що працюємо, а уряд удає, що нам платить», — відомий вислів, що відбиває світогляд наших людей.

Відновити етику праці, турботу про збільшення свого достатку власною працею, відігнати страх і підозру, що держава може забрати все, що їй заманеться (якщо не у вас, то в дітей і онуків), можна лише через впровадження приватної власності в різних формах — на землю, житло, заводи й фабрики, бізнес.

І тут небезпечно посилатися на різні ідеологічні й політичні догми: про «соціалістичні й комуністичні ідеали», про недопустимість експлуатації й поневолення... Більш слушно стверджувати як аксіому, що ні на яке справжнє оздоровлення української, російської чи будь-якої іншої економіки не можна сподіватися, якщо не впровадити приватну власність, приватну діяльність, приватний сектор в економіку в достатніх масштабах. За таких умов всі прагнутимуть до поліпшення свого добробуту за рахунок праці, ширитимуться працьовитість, відповідальність, підприємливість. А там уже й до процвітання рукою подати...

Проте на шостому році перебудови новою догмою стала ідея «рівноправності», «плюралізму» форм власності. Насправді ж вона лише гальмує перехід до ринкової економіки. Адже істина в тому, що тільки тоді, коли приватна власність досягне певної критичної маси, буде успішно розвиватися ринкова конкуренція. Істотне й те, що приватних власників, їхні підприємства не треба силоміць втягувати в ринкову конкурентну діяльність. За мінімальних право-політичних та моральних передумов вони спонтанно підуть ринковим шляхом. Державні ж підприємства треба штовхати на цей шлях, де їх чекає ризик, непевність і загроза поплатитися власним майном за невдачі й помилки.

У 50—60-х роках на Заході вважали, що в державній власності можуть бути тільки збиткові підприємства, ті галузі, куди не йде приватний капітал. Мовляв, державні підприємства мають бути допоміжною силою для приватновласницької ринкової економіки. А вже у 80-х роках прийшло переконання, що саме з передачею значної їх частини у приватну власність державні підприємства стануть рентабельними.

Проте в нас перехід у приватники життєздатних, економічно перспективних підприємств вважається виявом несправедливості й майже нераціональності. Такий підхід є однобічним і недалекоглядним. Буде дуже необачно, якщо він візьме гору під час приватизації та роздержавлення.

4. РУШІЙНА СИЛА РИНКУ

Усі попередні умови будуть марними, якщо не запрацюють ціни, встановлені конкурентним ринком. Адже жодна електронно-обчислювальна машина не зможе зібрати інформацію про нестачу й надлишки товарів і послуг, капіталу і праці під час здійснення сотень мільйонів операцій у народному господарстві. А якщо й збере, то не зможе передати цю інформацію вчасно й за адресою виробникам і споживачам з тим, щоб вони виробляли товари в потрібній кількості й належної якості.

Таке завдання не під силу ані урядові, ані особі. Лише добре відлагоджений механізм вільних цін подає інформацію й сигнали, які дають змогу забезпечити ефективний розподіл ресурсів і обчислення доходів ринковими методами.

Без приватної власності, як показав історичний досвід, нікому не під силу сформувати дійові вільноринкові ціни. Якщо виробникові заборонено продавати й купувати фабрики, ферми, вантажні машини й обладнання, він не зможе пристосувати свою продукцію за якістю і обсягом до потреб ринку. Відомий американський дослідник П. Робертс застерігає в «Уолл-стріт Джорнел» від 28 червня 1989 року, що годі розраховувати на добрі ціни задля реформування економіки, коли ресурси не можуть вільно рухатись у напрямі, що їм вказують ціни. Нічого цього немає в нас, а отже, немає й надійних вільноринкових цін або хоча б наближення до них.

Для їх виникнення потрібна конкуренція між фірмами, які вільно «народжуться» й «умирають» внаслідок банкрутства та з інших причин.

Для перетворення адміністративно-командної структури в структуру конкуруючих на ринку підприємств необхідний досвід, а також спеціалісти-економісти серед керівників, що приймають відповідальні економічні та політичні рішення.

На жаль, не тільки на Україні, а й у країнах колишньої соціалістичної Східної Європи чесні, віддані демократії та ринковому господарюванню керівники не є фахівцями в економіці.

До цього слід додати, що бюрократична верхівка у нас будь-що прагне об'єднання з імперським Центром. Наслідком цього може бути потворний симбіоз «партократичного ринку» й перекручених адміністративно-командних господарських структур.

Тож, якщо роздержавлення власності та приватизації не станеться, не виникне опори для демократії, життєздатного ринку. А це означає крах надій на подолання кризи.

5. ГРОШІ МАЮТЬ КЕРУВАТИ, А НЕ ТІЛЬКИ ЦАРЮВАТИ

Ринок найкраще себе почуває й дає найбільший врожай добробуту й безпеки, коли до його послуг надійні, сталі, конвертовані гроші. Адже зрозуміло, що підприємці не дуже зважатимуть на контракти й узагалі не підуть на їх укладення, якщо вартість грошей буде весь час знецінюватись. Люди тоді замість того, щоб прагнути до збільшення своїх доходів через виробництво послуг, товарів на чесній ринковій конкурентній основі, кинуться вкладати гроші в коштовності, золото, землю, картини. Якщо це гроші, дозволені для вивезення, люди будуть переміщувати багатства за кордон.

М. Фрідман, лауреат Нобелівської премії з економіки, відзначав, що в США внаслідок зростання темпів інфляції діяльність ринку була паралізована в 70-х роках. І це в Америці, а що казати про кволі паростки ринкового господарювання в нас...

В Україні, в республіках, усій Східній Європі з переходом до ринку відбудуться підвищення й перегляд цін, щоб наблизитись до світового рівня. Одночасно буде переглянуто курс валют у бік його значного зниження. Бо зрозуміло, що коли «ринковий» і «офіційний» курс обміну карбованця на інші валюти значно відрізняються один від одного, то це дуже тривожне явище.

Якщо ж уряд при цьому покриватиме дефіцит бюджету емісією, то інфляція може досягти астрономічних розмірів. Так, у СРСР кількість грошей з 1989 року по 1990 рік зросла на мільярди. За попередніми оцінками, в 1991 році потрібен буде додатковий випуск ще 30—32 мільярдів карбованців.

6. РИНОК НЕ ВИНИКНЕ ПРОТИ СОВІСТІ ЛЮДЕЙ

Приватна власність, правова держава, влада закону, вільні ринкові ціни, стабільні гроші й чесний ефективний апарат не запрацюють, доки люди не усвідомлять необхідності їх впровадження в життя.

У суспільстві має бути переконаність, що політика на створення ринку є законною, легітимною. Цей термін означає, що історія, світогляд, філософія, ідеологія, етика і мораль, буденна мудрість людей повинні обстоювати правильність політики, а в даному разі — курсу на створення соціального ринкового господарства.

7. РИНКОВІ НЕ ПІД СИЛУ

За останні десять-п'ятнадцять років загальноприйнятою мудрістю стало те, що ринок потребує допомоги з боку держави для того, щоб досягти повнокровного економічного розвитку, а звідси й підвищення рівня життя. З'явилася й теорія про те, що ринок подекуди зазнає невдач і, отже, держава має робити те, що він не здатний здійснити.

Про що йдеться? Ринок не знає й не дбає про віддалену перспективу економічного розвитку, він має схильність збільшувати нерівність у доходах, національно-культурну дискримінацію та несправедливість, яка склалася.

А тому державі треба через фінансово-кредитні, валютні, адміністративно-політичні заходи коректувати ринок, доповнювати його. Держава має брати участь і впливати на виробництво, споживання алкоголю, виділяти кошти на освіту, культуру, науку, екологію тощо. Це її невід'ємна функція — більше нікому її виконати.

ПОТРІБЕН НЕ ПЛАН МАРШАЛЛА

Західна допомога, іноземні інвестиції під час переходу до ринку є життєво необхідними, особливо на ранніх стадіях економічного оздоровлення колишніх «командних» систем. Проте в кінцевому підсумку все залежатиме від їх власних зусиль. Допомога за планом Маршалла ніколи не перевищувала в кожній окремій країні трьох-чотирьох відсотків сукупного національного продукту (СНП).

Проте для досягнення здорового, самодостатнього зростання впродовж кількох років потрібні суспільні заощадження, щоб фінансувати інвестиції в обсязі 15—20 відсотків СНП. А цього можна досягти, тільки наполегливо, мудро й винахідливо впроваджуючи сім правил ринкового економічного благоденства. Крім того, коли настануть розчарування, сумніви й невдачі — а вони неминучі на історичному шляху до ринку — вихід у тому, щоб встановити, яке з цих правил не виконується. І не повинно бути сумнівів. Ці сім правил — зв'язка ключів до істини.

Веніамін СІКОРА,
доктор економічних наук, професор.
Київ.

Мікрофон для читачів

ПРАВА З ОБМЕЖЕННЯМИ

5 листопада цього року Кабінетом міністрів України прийнята постанова «Про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно - територіальних одиниць (комунальною власністю)». Детально ознайомившись з цією постановою, Полтавська міська Рада народних депутатів вважає, що урядом України не були враховані вимоги Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування» щодо базового рівня місцевого самоврядування. Цим самим обмежено право місцевих Рад народних депутатів як представницьких органів державної влади. Нехтування Кабінетом міністрів України інтересів населення сіл, селищ міського типу, міст викликає занепокоєння депутатів. Тому десята сесія Полтавської міської Ради народних депутатів звертається до Верховної Ради з пропозицією відмінити рішення Кабінету міністрів як таке, що порушує чинне законодавство про базовий рівень місцевого самоврядування в особі міської Ради народних депутатів.

За дорученням сесії Полтавської міської Ради народних депутатів, голова міської Ради
А. КУКОБА.
Полтава.

З ПОЧАТКУ РОКУ РЕДАКЦІЯ ОДЕРЖАЛА 26. 900 ЛИСТІВ

Пильність

ДЕФІЦИТИ У ВІЙСЬКОВИХ ЛІТАКАХ

Нещодавно вісім машин птахофабрики «Дніпропетровська» проїхали через територію військової частини на льотне поле місцевого аеропорту й зупинилися біля великого військово-транспортного літака Іл-76, бортовий номер 78736. Одночасно туди прибули солдати, які за вказівкою військового начальства повинні були завантажити товар «стратегічного призначення» — 1500 ящиків яєць, що їх закупили вірменські ділки.

Курс? Звичайно — на Єреван... Та оскільки ліцензії на вивезення дефіцитного дієтичного товару не виявилося, яйця - мандрівники повернули на фабрику, а потім реалізували через торговельну мережу Дніпропетровщини.

Представників дружньої Вірменії можна зрозуміти — одними фруктами ситий не будеш. А от позиція окремих командирів військових частин, які сприяють незаконному вивезенню за межі України продовольства, на мій погляд, незрозуміла. Така «конверсія» нам зовсім не потрібна. Тим більше, що працівниками міліції достовірно встановлено: з початку року з цього ж аеропорту і теж військовими літаками вивезено 1 мільйон 642.300 штук яєць. А спритний посередник з Вірменії С. Алтунян перебуває у родинних стосунках з начальником штабу однієї з частин, яка дислокується на Дніпропетровщині... Між іншим, інформацію про цю «військову допомогу» надіслано до МВС України та до Міністерства оборони. Слово за вами, генерал Морозов.

В. ШИРОЧЕНКО,
капітан міліції.
Київ.

Отакої

ЧОМУ ЛЮДИ В ПРОФСПІЛКАХ?

Після виступу на сесії Верховної Ради України профспілкового лідера я та мої товариші були обурені. Багатьом робітникам не зрозуміло: хто такий Ковалевський? Хто його обирав? Які статут та програма незалежних профспілок? Народ побачив його лише на сесії. Ми обурені тим, що йому дозволили втручатися в справи депутатів, вимагати від них для себе влади.

Що таке профспілки?

Це громадська організація, яка повинна захищати трудящих соціально та економічно. А таких громадських організацій в Україні десятки, і якщо кожна з них вимагатиме для себе прав і виступатиме на сесії, то навіщо ми обирали депутатів? Пропонуємо, щоб депутати прийняли Закон «Права громадських організацій України». Громадські організації можуть лише вимагати захисту трудящих аж до страйку, але не можна вимагати привілеїв для себе та ігнорувати закони України.

У нашому локомотивному депо Знам'янка Кіровоградської області ініціативна група створює асоціацію по захисту прав трудящих, профспілки ми хочемо розпустити, бо їхні функції зводяться лише до розподілу грошей.

Може виникнути запитання, чому люди є членами профспілок? Та тому, що якщо ти член профспілки, то одержуєш сто відсотків допомоги за листком непрацездатності, а якщо ні, то лише п'ятдесят. Путівки в будинки відпочинку для членів профспілок теж набагато дешевші. Те саме і з паливом. Вугілля для спілчан на 50 відсотків дешевше. Ось чому люди в профспілках!

Проект закону для громадських організацій треба опублікувати в газетах для всенародного обговорення. Він має бути один для всіх організацій.

В. БОНДАРЕНКО.
Знам'янка Кіровоградської області.

Є пропозиція

ЗА ДОЛЮ УКРАЇНИ

Звертаємося до всіх громадян незалежної України з проханням, з надією: допоможемо уряду нашої держави! Свою занедбану економіку ми мусимо поправити самі. Розпустимо всі страйкові комітети, бо страйки — це безглуздя. Давайте братися за діло, щоб забезпечити собі гідне людини заможне життя.

Щоб хоч у якийсь спосіб поліпшити фінансове становище України, пропонуємо розпочати всеукраїнську грошову толоку: хто скільки зможе — для загального добра, на рахунок Довгострокового добродійного народного грошового фонду України (ДДНГФУ). Ми просимо наш уряд відкрити такий рахунок у Національному банку України на термін до 1995 року включно. Гадаємо, що грошові перекази Держкомзв'язку України оформлятиме безплатно. Пропонуємо створити при такому фонді громадську раду, яка б щомісячно інформувала народ України про надходження коштів та їх використання.

Народе України! Нашою дружною грошовою толокою започаткуємо громадський народний фонд, щоб уряд України мав можливість фінансувати всі заходи для утвердження нашої незалежності, для поліпшення умов нашого життя, розвитку економіки, для створення щасливого заможного суспільства.

За Україну, за її долю, за честь і славу, за народ!

Микола СКІРКО,
Ганна ЛІЩИНСЬКА,
Олена ГЛУШАК,
Федір ІВАНЕНКО,
Ганна ПОНОМАРЕНКО.
Кривий Ріг Дніпропетровської області.

А ЧЕСНИМ І СКРОМНИМ — ДУЛІ

Пекуче

ПІДСУНУЛА НОВА ЦИНІЧНА КОМЕРЦІЙНО-СПЕКУЛЯТИВНА ПОЛІТИКА

Слухайте, прочитав оце у вашій газеті нотатки О. Білика про поїздку до Польщі і не можу заспокоїтися. Надрукуйте мою розповідь про мандри до Румунії. Тільки дуже прошу, не вказуйте прізвища, бо засміють на роботі.

Прохання відвідувача редакції.

Дружина всунула мене в якусь туристичну групу. Купила лікарняний — по п'ять карбованців за день. Почав збиратися нашвидкуруч. Коли повідомили, що потрібно чотири долари, розгубився. О часи, о звичаї! Де ж їх узяти? Дружина знайшла і долари.

Забили сумками «Турист» так, що трьом ніде сісти. Після делікатних перепалок — як-неяк ділові люди — влаштувалися. Представник спільного підприємства, що організувало поїздку, побажав добре поторгувати і повернутися живими й здоровими. «Хто ж я — турист чи спекулянт?» — тенькнуло в голові.

Попри заборону їдемо вночі. І ось нарешті близько другої ночі пригальмовуємо за останнім автобусом величезної черги біля кордону. Старший глибоко зітхає і виходить. Повертається сумний. 248! — повідомляє. Стояти доведеться щонайменше чотири доби. Старший знову виходить. Повернувшись, повідомляє: «Група «сприяння» пропонує переміститися на 50-те місце, можемо перетнути кордон уже завтра». Привабливо. Але коштує це 10 тисяч карбованців. Жвава суперечка завершується відмовою. Не тільки грошей пошкодували. Водії знають: обіцяють на 50-те — переставляють на 60-те, а потім ще перед нами будуть ставити за таку ж або й більшу суму.

Чотири доби в автобусі — каторга. Проклинаю все на світі. Найбільше — дружину. Це вона мене штовхнула на цю туристичну мандрівку. Казала потім — їй добряче гикалося в ті дні.

Чим ближче кордон, тим посилюється інше хвилювання — як пройти митницю.

Я почуваю себе спокійно. У мене переважно старе ганчір'я. Випхнули мене вперше — не знав, що брати. Та й де дістанеш, що добре йде там. Ой, як хочеться, щоб завернули наш автобус. З одного боку. З другого, правда, шкода. Стільки зусиль, і марно! І дружина не пригорне... Розсовуємо сумки куди можна, звільняємо прохід для митника.

Нараз в автобусі всі завмирають. Передній автобус завернули й вилучили заборонені товари — цілу гору. Нас висаджують. Той же суворий і неприступний митник влітає в наш «Ікарус». Завмирає серце і... марно. Пробіг, оглянув і похапцем дав дозвіл на проїзд. Ура! Повезло! Пронесло! Щасливчики! Дивуємось, чому він не відкрив жодної сумки.

Румунський ринок особливий. Не стільки продаєш, скільки бережеш, щоб циганчата не розтягнули все до решти. Усе ж не втримуюсь, зиркаю на сусідів по автобусу. Очі розширюються від здивування. Продають все, що хочеш і чого вдень зі свічкою не знайдеш у київських магазинах. І електрокаміни, і праски, і люстри, і одяг, і дефіцитні ліки. Ось куди, люди добрі, треба їхати, щоб купити необхідне й своє рідне! За горілкою, до речі, теж. Кожний «турист» везе не менше 10 пляшок.

Покупці різні. Є такі, що беруть і мій поношений одяг, старе взуття, і ті, що купляють дорогі люстри.

Продавши своє, ганяємо магазинами, як скажені. Часу обмаль, ночувати більше в автобусі не хочеться. Треба якнайшвидше реалізувати виручені леї. У призначений час збігаємося. Обличчя задоволені, радісні. Спілкуються між собою — ніхто нікому не конкурент. Вирушаємо назад. Підраховую. За поношені речі виручив близько 12 тисяч лей. Купив за них товари, продавши які на ринку, матиму щонайменше 10 тисяч карбованців. Витрати: трохи більше тисячі. Це в мене. Чую, інші продали на 20—30 тисяч лей. Скільки вони матимуть дома?

Румунському прикордоннику старший тицьнув кульок із п'ятьма тисячами зібраних з усіх лей, і поїхали. За ворітьми знайома черга. Підраховую. Вже 345 автобусів. У кожному майже по 40 чоловік. Скільки всього? Скільки кожен везе купленого з-під прилавку, до відкриття магазинів, по знайомству, із значною переплатою? А ще поруч колона приватних автомобілів. Їх важко полічити. Скільки ж іще «подорожує» тільки до Румунії поїздами, літаками? Голова тріщить. Кожен з них обкрадає тих, що не можуть поїхати, двічі. Перший раз, коли скуповують найпотрібніше, другий — коли перепродують привезене.

Дружина цілувала. Щаслива. Каже, це добрий початок. Знає таких, що мають уже по 100 й більше тисяч. Ніде не працюють. Займаються лише цим «туризмом». А я дивуюсь, коли ж це скінчиться? Хто і коли припинить це масове пограбування і таку безсоромну наживу? Мені шкода тих, хто чесно працює і має дулі, а гастролери-туристи — десятки тисяч, все необхідне за них. І чи не вони стануть власниками підприємств, магазинів, майстерень? А я буду потім у них у наймах. Ні, я краще знову поїду до Румунії чи Польщі. Дружина рада за мене, що прозріла.

Записав розповідь
Яків ГАЛЬЧЕНКО.

ВЗАЄМНЕ ПРАГНЕННЯ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА

Міністр закордонних справ України А. Зленко, який перебуває у ФРН з робочим візитом, зустрівся 21 грудня з керівником відомства федерального канцлера ФРН Ф. Болем.

Під час зустрічі А. Зленко поінформував німецьку сторону про ситуацію в Україні, її позицію на зустрічі в Алма-Аті та заявив про готовність України виконувати зобов'язання, які випливають для неї з німецько-радянського договору про тимчасове перебування і планомірне виведення радянських військ з Німеччини.

Наступного дня глава українського зовнішньополітичного відомства зустрівся з міністром закордонних справ ФРН Г.-Д. Геншером. Німецький міністр високо оцінив значення алма-атинської зустрічі керівників суверенних республік, охарактеризувавши проголошену на ній співдружність незалежних Держав як «історичну подію». Включення цих нових держав у трансатлантичне та європейське співробітництво, за його словами, буде значним внеском у справу міжнародної стабільності.

Міністри висловили спільне розуміння необхідності підготовки договору про співробітництво між двома країнами й початку відповідних переговорів.

Було погоджено, що відразу після визнання України Німеччиною сторони встановлять дипломатичні відносини.

Г.-Д. Геншер підтвердив передане раніше запрошення канцлера Г. Коля президентові Л. Кравчуку відвідати ФРН з офіційним візитом.

Укрінформ.

Експрес-новини

Товариство карпаторосів знову закликало парламент Чехо-Словаччини не визнавати чинності договору 1945 року, згідно з яким східні області Чехо-Словаччини — Закарпатську Русь — було передано Радянському Союзові. Агентство ЧСТК передало, що в попередніх заявах Товариство закликало населення регіону, який нині входить до складу України як Закарпатська область, вирішити шляхом референдуму питання щодо возз'єднання з Чехо-Словаччиною. У своєму останньому зверненні карпатороси виступили за створення незалежної держави — Карпатської республіки.

* * *

Згідно з повідомленнями агентства ТАНЮГ у Белграді і Титограді понад 15 тисяч чоловік взяли участь у демонстрації за збереження єдиної Югославії і проти визнання Німеччиною незалежності Хорватії і Словенії. Тим часом ФРН визнала обидві республіки. Втім, Бонн не встановлюватиме з ними дипломатичних відносин до 15 січня, коли почнуть розглядати це питання інші країни ЄЕС.

* * *

Міністерство закордонних справ Угорщини засудило нещодавню спробу підірвати автобус у Будапешті з групою радянських євреїв, котрі їхали до Ізраїлю. Автобус, в якому знаходилося 28 радянських євреїв, направлявся до аеропорту Будапешта. За повідомленням місцевої поліції, вибухівку було закладено в автомобіль і вона спрацювала в той момент, коли автобус проїздив повз нього. Втім, замість автобуса було підірвано поліцейську автомашину, яка рухалася слідом за ним.

«Україна рубильника не вимикала»

«Україна вимкнула рубильника», «Україна лишила нас струму» — на початку листопада такі сенсаційні заголовки з'явилися на перших сторінках центральних болгарських газет. Чому саме Україна, а не Росія, пояснити мені ніхто не зміг...

Яка ж причина дефіциту електроенергії в Болгарії?

Бідна на енергетичні ресурси, країна щороку імпортувала з СРСР чотири з половиною мільярда кіловат електроенергії. Цієї кількості та потужностей власних ТЕС (насамперед енергетичного комплексу «Маріца-Схід») і Козлодуйської АЕС вистачало, але за умови, якщо вони працювали безперебійно. Варто було якомусь генераторові вийти з ладу, як всю систему починало лихоманити: ніяких резервів країна не має. Для усунення дефіциту тут ще з живковських часів вдавалися до обмежень в енергопостачанні, передусім у побутовому секторі — по схемі «3+1», себто три години струм є, а годину — немає (як жартують в Габрово, танок в ритмі 1:3). Саме така ситуація склалася на початку листопада, коли з СРСР перестала надходити електроенергія.

У чому ж справа?

— Мені це не зрозуміло, — каже експерт міністерства зовнішньоекономічних відносин Стефан Нянчев. — Тим більше, що в торгівлі з СРСР Болгарія мала позитивне сальдо, в нас на рахунку у московському «Зовнішекономбанку» лежить 250 мільйонів доларів.

Україна заявила, що до цієї справи не причетна, і люб'язно запросила нас сісти за стіл переговорів. Я разом з колегами негайно відбув до Києва, де нас відразу ж прийняли в міністерствах енергетики та економіки. Атмосфера переговорів була доброзичливою. Українська сторона працювала по-діловому, оперативно: з розумінням поставилася до наших проблем і погодилася продати нам до кінця року 450 мільйонів кіловат електроенергії. Це нас влаштовувало. Натомість ми запропонували трансформаторні підстанції, ступінчаті регулятори, кабелі, авто- та електронавантажувачі — всього на суму 23 мільйони доларів.

— Але ж болгарські газети писали, що українська сторона вимагала дев'ять центів за один кіловат. Проте, наскільки я розумію, цей бартер вам обійшовся в п'ять центів за кіловат.

— Якщо нам доведуть, що на міжнародному ринку кіловат коштує дев'ять чи десять центів, ми будемо платити стільки ж, але нині кон'юнктура інша.

— Як же буде з імпортом електроенергії наступного року?

— Гадаю, ми знову домовлятимемося з Україною. Але насамперед нашим країнам слід підписати на урядовому рівні відповідні угоди і вже відтак конкретизувати, хто, кому, що і скільки продаватиме. Наша робоча група готова за кілька днів подати списки з необхідною номенклатурою товарів, матеріалів та сировини. Тож справа за політиками. Що ж до електроенергії, то на наступний рік Болгарії потрібно чотири з половиною мільярда кіловат вашої електроенергії.

Україна стала суверенною. Болгарія визнала її незалежність. Тож шлях до розвитку ділових відносин відкрито.

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.
Софія.

Лист з Болгарії

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Наш прес-клуб

З усіх опор комунізму в Україні Радянська Армія була найголовнішою із сумно відомою своєю роллю у насильному нав'язуванні порядку і національної самосвідомості багатомовному народу, який складається з десятків національних угруповань. У майбутньому цього військового інституту, більш як будь-якого іншого, закладено відповідь на запитання: якою мірою радянський національний характер буде зберігатися у посткомуністичному майбутньому і наскільки мирним може виявитися ставлення нових республік одна до одної. Натиск на армію дуже великий... Перед такими проблемами зміни є неминучими.

«Нью-Йорк Таймс» (США).

* * *

Колишні і нинішні працівники КДБ СРСР ведуть активну торгівлю секретними матеріалами з архівів цього відомства. Зокрема, нещодавно один з агентів КДБ, котрий знаходився в Лондоні, ознайомив депутата парламенту від консервативної партії Р. Елласона з листом, який завербований радянською розвідкою якийсь Д. Малкін написав своїм керівникам у Москву у 1939 році. Копії листів також пропонувалися в Лондоні «зацікавленим сторонам».

«Гардіан» (Великобританія).

* * *

Як дипломатичний ляпас розцінили в Манілі відмову президента США Буша відвідати Філіппіни під час його поїздки по країнах Азіатсько - Тихоокеанського регіону. Вашингтон тим самим продемонстрував Філіппінам своє незадоволення відмовою конгресу цієї країни ратифікувати договір, який передбачає збереження американської бази Субік-Бей на архіпелазі до 2001 року. Не випадково маршрут президента включає саме ті країни, де розташовані військові об'єкти Пентагону.

«Маніла таймс» (Маніла).

* * *

Усі запаси збагаченого урану буде вивезено з Іраку до Радянського Союзу — країни, звідки його поставлено, заявив представник ООН А. Лівінгтон, який керує діяльністю всіх спеціальних комісій інспекторів ООН, що знаходяться в Іраку.

За словами представників ООН, розв'язання питання щодо знищення іракського хімічного потенціалу пов'язане з серйозними труднощами, оскільки Ірак має 45 тисяч одиниць хімічних боєприпасів і 700 тонн компонентів для виробництва хімічної зброї. Знищувати авіаційні бомби та артилерійські снаряди з хімічними боєголовками треба буде шляхом викачування отруйних газів з кожного боєприпасу окремо. Ці роботи, на думку інспекторів ООН, триватимуть понад рік. Початок знищення хімічного арсеналу Іраку планується на 1992 рік.

«Іджипшин газетт» (Єгипет).

Інформ-шоу

ОБЕРЕЖНО: КОРОЛІВСЬКА РОДИНА

Перш ніж сфотографувати кого-небудь на вулиці, не забудьте попросити дозволу, бо може статися так, що перед вами опиниться член королівської сім'ї Свазиленду. А знімати без дозволу «їх величності» в цій невеличкій гірській країні заборонено. А навіть після нетривалого перебування там складається враження, що родина короля Мсваті становить половину його підданих. Це не так уже й дивно, якщо врахувати, що тільки батько нинішнього монарха, король Собхуза, мав кількасот дітей.

ІМПОРТ З РАДІАЦІЄЮ

Несподівана новина буквально приголомшила іранських курильників, а точніше тих із них, хто палить відносно дешеві сигарети «Тір» і «Бахман». Як повідомила місцева газета з посиланням на представника державної тютюнової компанії «Алі самата», в цих сигаретах, які виробляються за іранськими замовленнями у Греції, виявлено підвищений вміст радіоактивних елементів.

Судячи з усього, грецькі підприємці використовували тютюн врожаю 1986 року, коли трапилася чорнобильська трагедія. Безумовно, існує певний контроль за продуктами, які імпортуються в країну. Втім, цей випадок — справа контрабандистів, які є головними постачальниками тютюнової продукції на іранський ринок. Згідно зі статистикою, іранці щороку випалюють майже 10 мільярдів штук імпортних сигарет, але лише 700 мільйонів з них проходять через митницю.

ХОДЯТЬ ЧУТКИ ТУТ І ТАМ...

Наша країна перетворилася на «фабрику чуток», констатує бразильська преса. Чутки поширюються так швидко, що один з радників президента цілий день чергує на контактному телефоні. Щоразу, піднімаючи трубку, він, не дослухавши запитання, відразу говорить: це не відповідає дійсності. Останнім часом, зокрема, з'явилося, що «не відповідає дійсності» введення Бразилією мораторію на зовнішній борг у 118 мільярдів доларів, смерть від інфаркту відомого політичного діяча, вихід у відставку міністра економіки та цілий ряд інших подібних вигадок, забаганок та найрізноманітніших пліток.

Погляд

ПОДРУЖЖЯ НЕ БЕЗ КОНТРАСТІВ

Що, на перший погляд, могло б зв'язувати в одну компанію таких людей, як італійська кінозірка Орнела Муті (праворуч), англійський рок-музикант Девід Боулі і відома манекенниця Іман! Втім, усе стає зрозуміло, коли дізнаєшся про те, що нещодавно відбулося одруження Боулі та Іман, а Муті було запрошено сфотографуватися на згадку про весілля, яке обійшлося молодому подружжю в кілька мільйонів доларів. На думку деяких «цінителів», співак і манекенниця — це чудова пара хоча б тому, що вони контрастують за кольором як волосся, так і шкіри, і цей факт, вважають вони, значно підвищить популярність подружжя в світі бізнесу.

Фото ТАРС.

МУЗЕЇ СМЕРТІ

Відступаючи під ударами Радянської Армії, німецькі фашисти послідовно знищували сліди своїх злодіянь. Вони, мабуть, сподівались, що людство ніколи не дізнається про звірячу суть фашистських концтаборів. Але помилились. І зараз молоді європейці з жахом відвідують ці музеї під відкритим небом. Музеї смерті...

Перший концтабір на території СРСР виник у буремному 1918 році. З того часу вони плодились, неначе гриби. Після смерті Сталіна багато таборів залишились безхозними і тихо гниям у тайзі. Але на початку шістдесятих років тисячі геологів і молодих будівельників-добровольців партія і комсомол послали сюди піднімати цей незайманий край. Перед ними йшли військові «зондеркоманди», які знищували найменші сліди «людинолюбної» політики Леніна — Сталіна.

Минуло ще тридцять років. Трагічнозвісну «501 залізницю», яку будували політичні в'язні уздовж північних морів, продали німцям. Гарні рейки чехо-словацького, польського, американського виробництва, а також ще дореволюційних круппівських та демидовських сплавів вже готові до відправки за кордон. Німецькі спеціалісти працюють у тайзі не перший місяць. Але табори, які повинні були зустрітись їм на шляху, все кудись «зникають». То їх спалила лісова пожежа, то розібрали на дрова (!) зв'язківці, то ще щось трапилося. Вже зараз зрозуміло: якщо не залишити бодай кілька таборів під музеї, то незабаром про минуле цього краю можна буде довідатись лише з книжок...

Андрій КОТЛЯРЧУК.
Фото автора.

ГЛАС ВОЛАЮЧОГО В ПУСТЕЛІ?

Ще у 1988 році дві постійні депутатські комісії Верховної Ради України тодішнього скликання — з промисловості та з охорони природи — проводили в Кривому Розі спільне виїзне засідання. Пропозицій набиралося так багато, що, з одного боку, вони справляли враження і вселяли надії. З другого ж — несподівано плуталися, розпорошувалися й дрібніли, не завжди трималися купи. Уявити масштабне, глобальне вирішення проблеми не вдавалося.

НАСТРОЇ непевності відчув один з учасників засідання академік АН України К. Ситник. У найкритичніший момент розмови він підвівся і сказав:

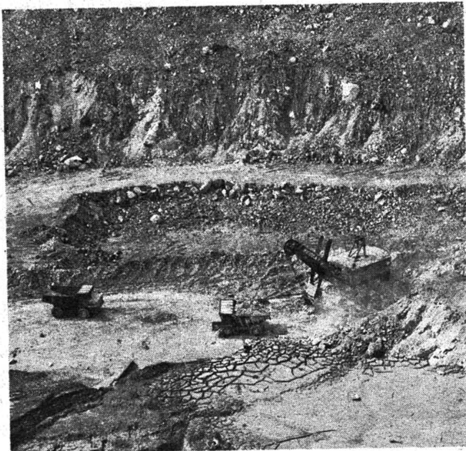
— Криворіжцям треба зрозуміти: якщо досі виробничники бездумно паплюжили родовища та навколишнє середовище, коли безчинство, то відтепер подальші роки життя повинні покласти на те, щоб відшкодувати завдані природі збитки і хазяйнувати нарешті інакше — як люди, для яких багато важить доля рідної землі.

Костянтин Меркурійович, коротше, закликав не дірки латати, а кроїти-перешивати свою свідомість, погляди та уявлення на ту господарську політику, яку досі сповідували. Але його слова обурили, пригадую, голову міськради Г. Гутовського. Як можна думати, ображено запитував Григорій Іванович, наче ми тут самі собі ледве не вороги чи не наші діти і внуки разом з нами живуть? Ми, мовляв, потерпілі, перебуваємо у полоні споживацької і навіть варварської практики. Дарма докоряти тутешньому людові, коли його рятувати треба. Чого ми, зауважив Г. Гутовський, домагаємося давно, та все марно.

Про домагання — це правда. Ще у 70-ті роки Кривбас найпершим у країні зажадав напрацювати техніко-економічне обгрунтування захисту свого повітряного простору і водного басейну. Перегодом, однак (уже на початку 80-х), просив готувати новий документ — територіальну комплексну схему оздоровлення навколишнього середовища. Попереднє обгрунтування залишилося нездійсненим. А на момент проведення згаданого виїзного засідання двох депутатських комісій було зрозуміло, що схему 80-х спіткала невдячна доля. І знову через нестачу коштів та безвідповідальність Мінмету СРСР і галузевих інститутів, як за традицією уже пояснювали криворіжці.

Що ж робити тепер? Не дивуйтеся: почали готувати нову програму. Врешті-решт це вилилося в рішення облвиконкому за номером 380. Так для зручності ми й будемо називати третю в історії Кривого Рога програму його порятунку від загрози екологічної катастрофи. Конфлікт, про який піде мова, і впирається, зрештою, в такі слова: «У нас є рішення номер 380, його треба виконувати — то ж навіщо людей збивати з пантелику і затівати щось зовсім нове? З цим ось нічого до пуття не виходить...».

Це офіційна позиція нинішньої міської влади, депутатської і виконавчої. Наперекір позиції громадської асоціації «Відродження», що менше року тому виникла тут і намагається прислужитися вирішенню наболілих проблем, передусім екологічних. І яка в останньому домагається опиратися на іншу природоохоронну концепцію — «Екскривбас».

Заступник головного інженера інституту «Механобробчормет» М. Голярчук, автор цієї програми, прийшов в асоціацію «Відродження», як в інстанцію останньої надії.

Микола Гнатович і його прихильники виокремлюють перш за все кілька істотних, фатальних вад, які, на їх думку, неминуче зводили і зводять усі попередні зусилля нанівець.

Перша. Щоразу володарем, благодійником і господарем Кривбасу залишається відомство — Мінмет — з його політикою, що «країні потрібні руда і метал», а все інше потім, у другу, третю чи й десяту чергу. Криворіжці — бранці - страждальці цієї оманливої політики. Наче живуть вони тут тільки для того, щоб у землі довбатися та доменними печами небо закопчувати.

Друга. Згадані програми захисту та оздоровлення середовища — клаптикові, як латані свитини. Інститутів, всіляких бюро вистачає. В них працюють вчені й конструктори — одні створюють якісь фільтри, інші — газочи пиловловлювачі, ще хтось — очисні пристрої. Аж до локальних удосконалень технологічних процесів чи заміни обладнання. От і збирали ці розробки докупи та й видавали за комплексні програми.

Третя. Звідси ясно, що кардинально проблему не вирішували. П'ятдесят, якщо не більше, років басейн розробляється за незмінними схемами, але дедалі потужнішими машинами. У металургії й поготів технологія стара, як світ. Перший клопіт кожної програми — якщо і не нарощувати виробництва, то бодай зберегти досягнутий рівень...

Але що раціонального, справді нового в такому разі пропонує концепція М. Голярчука? Коротко і влучно це визначив народний депутат України М. Коробко.

— Вона перша, яка зорієнтована на конверсію базових галузей промисловості, — сказав Микола Іванович. — На конверсію в інтересах такої живої істоти, як людина...

Довго ми бесідували з М. Голярчуком. Микола Гнатович розповів, що в основі його концепції — скорочення й оптимізація рівня виробництва залізної руди та металу, повне й розумне використання ресурсів, екологічно безпечні схеми розробок родовищ та надр, безвідходні чи захисні технології...

Мрії, фантазії? Виявляється, зовсім ні. М. Голярчук повідав подробиці суто технічні та інженерно - конструкторські, а також пов'язані з останніми світовими досягненнями. Я не буду ними перевантажувати читача, скажу одне: альтернативна програма - концепція передбачає поступову, поетапну роботу.

— Мої однодумці вважають, що сьогодні просто вести мову про охорону середовища — обдурювати себе і нащадків, — каже Микола Гнатович.— Існує глобальна соціально - екологічна біда. Ми не оточені безліччю екологічних «дірок», котрі зможемо затулити фільтрами чи очисними пристроями, — насправді ми вперлися в межу, за якою мусимо спочатку рахуватися з можливостями та інтересами всього живого і сущого на землі і лише потім з потребами людства як цивілізації, поступатися ними задля природи...

Отака і філософія, і реальність концепції М. Голярчука, а відтепер і всіх криворізьких «відродженців». Спілкуючись з ними, я й згадав академіка К. Ситника. Згадав його слова — «відтепер подальші роки життя покласти...». Здається, Костянтин Меркурійович тоді ще докинув: «Щоб спокутувати свою провину». А нині благородство уже й не потрібне — по-іншому не можна. Нашому поколінню випадає спинити безумство самознищення. Чи зможемо?

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Кривий Ріг.

НУ, ВОВЧЕ, ПОСТРИВАЙ!

Я ЇХАВ на Корюківщину, вислухавши наперед скептичні оцінки деяких знавців:

— Вовки, може, там і є. Але щоб вони торік роздерли 122 телят, 13 овець... Скоріше, то на бідних хижаків списали позапланований забій худоби.

Здивувався подібній статистиці і директор Менського зоопарку Г. Полосьмак, який добре знає повадки лісових звірів. У нього щодо цього своя версія:

— Мені здається, що то похазяйнували вовкодави або гібриди собаки й вовка. Останнім часом їх чимало розвелося у навколишніх лісах. До зоопарку навіть приносили цуценят так званого «червоного вовка». Хоча то насправді не він, а помісь вовка і червоної собаки. Бо сіроманці не гребують «любов'ю» із здичавілими суками. А тому й з'являються перевертні.

— Вони наважуються нападати на худобу?

— Ще й як. Ці звірі особливо хитрі й небезпечні. Їх, на біду, часто для інтересу розводять місцеві жителі. Та вони, підрісши, нападають на домашніх тварин, погано піддаються навчанню. І, зрештою, перемагає хижацький інстинкт: їх манить ліс. Великі покинуті вовкодави стають у ньому вожаками бродячих собачих зграй. Я бачив подібні в лісових масивах за Феськівкою, Дяговою. Менші дворняжки заганяють здобич, а більші — загризають.

А втім, Геннадій Іванович не заперечував наявності в Корюківському районі і природного надлишку вовків. Адже в останні роки регулюванням кількості «санітарів» лісу, по суті, ніхто в області не займався. Вважалося, що хижака або зовсім винищено, або він існує, не загрожуючи населенню. Загалом інформація про велику загибель громадської худоби від вовків заінтригувала директора зоопарку. І він, відклавши поточні справи, вирішив допомогти мені розібратися в ситуації, що склалася на Корюківщині.

Спершу заїхали в Корюківку і побували в райраді Українського товариства мисливців і рибалок. У районному його осередку все ж таки вважають, що популяція вовків останнім часом загрозливо зросла внаслідок екологічного лиха — на забруднених радіацією луках, лісах не викошується трава, не випасається худоба. Тому все це заросло густим бур'яном, у якому стало зовсім безпечно існувати хижакам.

— Але й вовкодави трапляються, — згодився з припущенням Г. Полосьмака мисливствознавець В. Корюка.

— Їх теж чимало розвелось. З колгоспу імені Горького до мене звернулись: вовки загризають приплід телят, допоможіть винищити непроханих гостей. Приїжджаю і оглядаю місце нападу. Дивуюсь: зручного обачного підступу до прив'язаної худоби нема. Що ж трапилось? Адже вовк навряд чи наважився б у такому разі поживитись приплутною здобиччю. І тут помічаю велику вівчарку, яка мирно спочивала біля телят. «Чия це?» — запитав. «Та приблудна якась...» — відповіли доглядачі худоби. «Оце вона вам і шкоду робить», — кажу. То дійсно було так. Бо ж вовк душить здобич «професійно» — передавлює шию, а вовкодав рве вим'я, бока, стегна тварин. Ці ознаки нічного розбою і мала розтерзана теличка.

Проте основної шкоди громадському тваринництву в районі, зазначив наш співрозмовник, завдають вовки.

— Чому ми безсилі в боротьбі з ними? Все дуже просто: нам на рік виділяється тонна бензину, не маємо відповідної техніки. А без цього полювання проводити дуже важко. До того ж колгоспи рідко інформують нас про напади вовків на худобу — про це ми дізнаємося в останню чергу. Важко зібрати мисливців на облаву. Це ж треба відірвати від роботи кілька десятків чоловік. Втрьох чи вп'ятьох не вислідиш.

Є ще одна «вовча» проблема: для виходу на полювання потрібно їхати брати дозвіл у лісництві. Без відповідної печатки вовка не підстрелиш. Отож, виходить кумедна ситуація: мисливець, побачивши його, повинен спішити у лісництво за дозволом...

Передбачити подальші наслідки зростання популяції вовків на Корюківщині не важко. Буде прикро, якщо обласна організація УТМР, місцеві мисливські господарства, лісгоспзаг, райвиконком знову, як і торік, не знайдуть спільної мови і не об'єднають своїх зусиль в регулюванні поголів'я хижаків. Подібна позиція зашкодить у першу чергу людям.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Корюківський район Чернігівської області.

БІРКИ—СЕЛО НА ВОЛИНІ...

У НЬОМУ МЕШКАЮТЬ 32 МАТЕРІ-ГЕРОЇНІ

У СІМ'Ї Марії Тимофіївни і Михайла Костянтиновича Гаврилюків — дванадцятеро дітей. Сім синів і п'ять дочок.

— Я народила шістнадцять,— сказала жінка, коли ми зайшли до хати.— Четверо померли...

Вона схрестила руки на грудях, опустила очі, прошепотіла:

— Лікарі кажуть, що більше не зможу родити...

Кілька хвилин ми мовчали. Я сидів на стільці біля ліжка, а Марія Тимофіївна стояла біля вікна з оголеними по лікті руками. Боса. На холодній підлозі. Жінка щойно поралася по господарству. А тут є біля чого — чотири корови, дев'ятеро свиней, кури, качки... Всьому треба дати лад... П'ятеро дітей — школярі, ось-ось прийдуть додому, щось треба приготувати.

— Я ще і в колгоспі працюю,— розповідала.— Треба якось жити, бо діти ростуть, потреби великі, а чоловік приносить у місяць 80 карбованців... То тільки на словах у нас піклуються про багатодітних, а я ось ковдру не можу купити, хоча йде зима...

До кімнати, де ми вели розмову, зайшов господар. Слухав мовчки, потім іронічно посміхнувся, махнув рукою.

— Та хіба в наше село вперше приїжджають з Луцька, Києва чи Москви? А хоч би хто чим допоміг,— у словах Михайла Костянтиновича — гнів і обурення.— Двох синів з армії чекаємо. Ось-ось прийдуть, а де покладемо спати? Ліжка купити не можна. Діти по троє на одному сплять. І ви не допоможете!

Він спересердя махнув рукою і вийшов.

Справді, я нічим не допоможу цій сім'ї. І їм подібним, які живуть в Бірках. Але розповісти людям правду про це село і його жителів, про ті проблеми, що їм болять,—треба. Адже Бірки — село унікальне в своєму роді. Мабуть, то єдине на Україні, в якому проживають 32 матері-героїні. Тут мешкають 212 сімей, у яких п'ятеро й більше дітей. Врахуйте — це на 375 дворів. Це село, де сім'я з трьохчотирьох дітей не вважається багатодітною. Село з населенням 1623 чоловіки, з них 576 дітей віком до 14 років.

Про Бірки вже не раз писалося в газетах, розповідалося по радіо. Коли потрібно було показати «переваги» соціалістичного способу життя, тут збирали зльоти матерів-героїнь, яким вручали грамоти, оголошували подяки, записували їхні просьби, побажання... І завжди було багато слів щодо піклування держави про багатодітні сім'ї. Просто райський куточок у поліській зоні. А що їм, мовляв, ще треба, адже є в селі школа, бібліотека, будинок культури, магазин, комплексно-приймальний пункт...

Справді, все це є у Бірках. Але ось, їдучи до села, я прочитав у обласній газеті репортаж із засідання облвиконкому, на якому виступив голова Любешівського райвиконкому В. Павлюк (саме на території цього району знаходяться Бірки). Ось що сказав голова: «Нині ми випікаємо і продаємо по 350 грамів хліба на одного жителя району. Ні борошна, ні комбікормів нема. В нас все було залите, і тому я просив, щоб дали хоч по мішку борошна на сім'ю, але досі це не вирішено. Нема з чого зробити ковбасу — бракує м'яса».

Якось і не віриться, що так живуть люди, саме ті, хто ходить коло землі, вирощує хліб і м'ясо. Та коли б тільки це! У приміщенні сільської Ради мене обступили люди. Посипалися скарги.

— Хата розвалюється,— бідкалася Ганна Олександрівна Сергійчук, у якої десятеро дітей.— Третій рік прошу, щоб продали хоч тисячу цеглин, а ніхто мені не хоче допомогти. Діти ходять у школу босі, бо нема в що взутися, ніде купити. А мій чоловік все життя проробив на фермі, йому вже шістдесят минуло. Біля бичків ходить син Михайло, який недавно повернувся з армії. Я йому не можу костюма справити. То навіщо мені звання матері-героїні, заберіть медаль, а дайте можливість купити дітям черевики...

— В нашому селі таке болото на вулицях, що діти топляться,— додає Надія Зінов'ївна Божко.— Ніхто доріг не ремонтує, не дивиться за ними. В мене п'ятеро дітей, на дворі жовтень, грошову компенсацію я одержала ще в квітні, більше не платять.

А в Любові Олексіївни Головацької — свої проблеми. Власне, не тільки її, а багатьох мешканців сусіднього села Витуле, що входить до Бірківської сільської Ради.

— З цього села майже 50 учнів пішки ходять в Бірки до школи. А це — більше, ніж три кілометри. Діти малі, дорога дуже погана. Коли народному депутатові України Михайлові Васильовичу Парасуньку під час передвиборної кампанії потрібні були наші голоси, то він обіцяв, що допоможе з автобусом для перевезення дітей. Як став народним депутатом — забув дорогу до села. Ми нагадали йому, надіслали колективного листа, то навіть не відповів. Нікому до нас немає діла. Згадують в районі і в області про село, коли хлопцям треба йти в армію служити.

З цього села багато чоловіків і жінок у літні місяці виїжджають на сезонні роботи в різні регіони. Везуть у Бірки гроші, зерно, дерево, цеглу, шифер, цукор. Поліські землі бідні, врожаї низькі. В цьому році зібрали по 24 центнери зерна з гектара.

Євгенія Степанівна Тимоніна розповіла, що їхня хата побудована з дерева, яке її чоловік заробив у Смоленській області.

— А я мусила покинути дітей, щоб поїхати в Орловську область на заробітки. Привезла трохи грошей, зерна, тільки немає де його змолоти, лежить усе в хаті,— журиться жінка.— В колгоспі є млин, а борошна не меле. І немає з чого спекти хліба. Але раду якось даємо, маємо біб, картоплю, назбираємо ягід журавлини, грибів — з голоду не помремо, аби мир і спокій був.

А мені від слів цієї жінки стало не по собі. Господи, як ми живемо! Звикли: немає хліба — потерпимо, немає в що одягнутися — переживемо, немає війни — слава Богу, Чорнобиль смерть натрусив — могло бути гірше. Кричати хочеться: та куди вже гірше!

У хаті рідної сестри Євгенії Степанівни — Варвари — розвалилася піч, палити в ній неможливо, а на ремонт потрібна цегла. Не може людина купити. А в жінки — шестеро дітей. Йде зима. Хто їй допоможе?

Коли я порадив Варварі Степанівні з цим питанням звернутись до сільської Ради, то почув у відповідь:

— А вони самі голі й босі. Раді б допомогти, та не мають чим. Ми кинуті на виживання, хто як уміє, так і живе. Єдина радість — діти. Хоч вони в нас не так тепло одягнуті й узуті, як у місті, але добрі душею. І ми їх любимо. Коли б не любили — то і не родили б...

І засвітилося обличчя жінки якоюсь потаємною радістю, напевно, тільки їй одній відомою. Світліше стало в хаті, легше на душі. Три кімнати в сім'ї Тимоніних, у кожній — по два ліжка. Дві шафи на одяг, старенький телевізор, який не працює, немає кому відремонтувати, біля стін мішечки і клунки з різним насінням, ягодами, дитячим одягом... Євгенія Степанівна сидить на низенькому стільчику, на руках двох дітей тримає. Посередині хати на шнурках висить дерев'яна гойдалочка, яку тут називають шугайкою. Ото і вся хатня обстановка багатодітної сім'ї. Це все, що могла придбати за своє сорокашестирічне життя багатодітна мати, працюючи в колгоспі.

— Та воно б можна жити, — зітхає, пригортає діток до грудей.— Радіація страшить. Як воно далі буде?

І тінь зажури лягає на її обличчя, тягнуться губи до очей найменшенького.

Розмовляючи з головою Бірківської сільської Ради Сергієм Синчуком, я дізнався, що село належить до тих населених пунктів, які постраждали під час Чорнобильської аварії. Жителям платять «гробові», дають до заробітної плати двадцятивідсоткову надбавку, збільшили людям кількість відпускних днів...

— А мене тривожить те, що за останні роки різко впала в селі народжуваність,— щиро зізнався Сергій Іванович.— Якщо п'ять-шість років тому за рік народжувалося 80—90 і більше дітей, то за дев'ять місяців цього року — 32 дитини. Одружень стало менше. Молодь усе частіше покидає рідні домівки.

Сергій Іванович змовчав, а жінки поділилися таємницею, чому все-таки падає народжуваність.

— Радіація — то біда. Але в нас немає пологового будинку. Колись був у селі, ми родили більше, так зробили якусь спеціалізацію. Тепер, щоб родити, треба їхати за тридцять кілометрів у районний центр. Будуть про нас дбати — будемо родити...

У сільській амбулаторії, розміщеній у старенький дерев'яній хатині, фельдшер Степан Сергійчук розповів, що колись тут був пологовий будинок.

— Вже багато років ведеться мова, навіть призначалися строки будівництва і здачі нового приміщення амбулаторії, але далі слів діла немає,— каже Степан Олександрович.— Ніхто нічого не будує. Є в селі один лікар-терапевт, який, коли треба, і пологи прийме, і зуб вирве, укол дасть, таблетку, якщо є. Маємо машину «Швидка допомога», та вона стоїть — немає бензину. В нашому селі потрібен лікар-гінеколог...

А його в центральній районній лікарні Любешова немає. Вахтовим методом наїжджають гінекологи з інших міст і райцентрів області. То про що може бути мова!

Важко собі уявити, що на весь Любешівський район, де народжуваність одна з найвищих в області, немає лікаря-гінеколога. І це той район, у якому живуть і трудяться 139 матерів-героїнь! Жінки на консультацію їздять за 165 кілометрів у Луцьк. Ось така реальність життя поліщуків, людей щедрих на любов і дітей.

...У моїй пам'яті так і застиг образ Марії Тимофіївни Гаврилюк. Боса, з оголеними по лікті руками, стоїть вона біля вікна. На голові біла хустина, зморшки під очима. Сучасна мадонна. Наймолодша мати-героїня серед тих, які живуть нині в Бірках. Цій жінці — 41 рік.

Таким, як вона, треба б кланятися в пояс. А за поклонами не забувати про головне — людські умови життя...

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.
Фото Валерія ІНЮТІНА.

— Я народила шістнадцять,— сказала жінка, коли ми зайшли до хати.— Четверо померли...

Коли потрібно було показати «переваги» соціалістичного способу життя, тут збирали зльоти матерів-героїнь, яким вручали грамоти, оголошували подяки, записували їхні просьби, побажання...

То навіщо мені звання матері-героїні, заберіть медаль, а дайте можливість купити дітям черевики...

Коли народному депутатові України Михайлові Васильовичу Парасуньку під час передвиборної кампанії потрібні були наші голоси, то він обіцяв, що допоможе з автобусом для перевезення дітей. Як став народним депутатом — забув дорогу до села.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ОБОРОНУ УКРАЇНИ

Україна прагне до мирного співіснування з усіма державами, підтримує свою обороноздатність на рівні оборонної достатності для захисту від агресії.

Цей Закон встановлює основи організації оборони України та повноваження державних органів по її забезпеченню, обов'язки підприємств, установ, організацій, посадових осіб щодо зміцнення обороноздатності країни.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. **Основи оборони України**

Оборона України — це комплекс політичних, економічних, екологічних, воєнних, соціальних і правових заходів щодо забезпечення незалежності, територіальної цілісності, захисту інтересів держави і мирного життя народу.

Метою оборони України є створення всіх необхідних умов для запобігання воєнного нападу та збройної відсічі можливій агресії проти України у будь-який час і за будь-яких обставин.

Оборона України базується на готовності Збройних Сил України, економіки, населення, території до оборони і будується відповідно до воєнної доктрини держави.

Воєнна доктрина України визначається принципом оборонної достатності в будівництві Збройних Сил України і грунтується на тому, що Україна:

не визнає війну як засіб розв'язання міжнародних проблем;

прагне до нейтралітету й дотримання неядерних принципів: не приймати, не виробляти і не набувати ядерної зброї;

не має територіальних претензій до жодної держави і не бачить у жодному народові образ ворога;

ніколи першою не розпочне бойових дій проти будь-якої країни, якщо не стане сама об'єктом агресії.

Стаття 2. **Організація оборони України**

Організація оборони України включає:

формування воєнної політики держави та воєнної доктрини, розвиток воєнної науки;

здійснення відповідних заходів на міжнародній арені для запобігання агресії;

охорону державних кордонів;

підготовку, розвиток, формування структури й забезпечення необхідної чисельності Збройних Сил України, підтримання їх боєздатності, бойової та мобілізаційної готовності до оборони України;

вироблення і проведення військово - технічної політики та забезпечення Збройних Сил України озброєнням, військовою технікою, продовольством, речовим майном та іншими матеріальними ресурсами у повному обсязі.

мобілізаційну підготовку народного господарства, державних органів і систем управління до дій в умовах воєнного стану;

підготовку населення і території країни до оборони.

Оборона України будується з урахуванням існуючих на її території стратегічних сил стримування та їх реформування на основі міждержавних договорів.

Розташовані на території України органи управління, з'єднання і частини стратегічних сил стримування передають Міністерству оборони України інформацію, передбачену міждержавними договорами України.

Стаття 3. **Законодавство про оборону України**

Законодавство про оборону України складається з цього Закону, указів Президента України, постанов Кабінету міністрів України, інших актів законодавства щодо забезпечення обороноздатності держави та будівництва Збройних Сил України.

II. ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І УПРАВЛІННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Стаття 4. **Верховна Рада України**

Формування і проведення воєнної політики держави, законодавче регулювання питань сфери оборони та військового будівництва здійснюються виключно Верховною Радою України.

Верховна Рада України утворює Раду оборони України.

Верховна Рада України затверджує:

воєнну доктрину і концепцію військового будівництва;

обсяг бюджетних асигнувань на оборону, загальну структуру та чисельний склад Збройних Сил України;

основні напрями співробітництва України з іншими державами у воєнній сфері;

Міністра оборони України;

військову присягу і військові статути;

державну програму розвитку озброєння та військової техніки.

Верховна Рада України:

заслуховує Президента України про стан оборони України, звіти Прем'єр-Міністра України, Міністра оборони України та інших посадових осіб з питань оборони;

запроваджує воєнний стан на Україні, оголошує стан війни у випадку необхідності виконання міжнародних договорів по спільній обороні від агресії, а також за поданням Президента України у випадку воєнного нападу на Україну, приймає рішення про відміну воєнного стану, про припинення стану війни та про укладення миру;

визначає військові звання.

Стаття 5. **Президент України**

Президент України як Головнокомандуючий Збройними Силами України і Голова Ради оборони України вживає необхідних заходів щодо забезпечення обороноздатності України та постійної бойової готовності Збройних Сил України.

Президент України як Головнокомандуючий Збройними Силами України:

подає на затвердження Верховної Ради України проекти воєнної доктрини, концепції військового будівництва, державної програми розвитку озброєння та військової техніки, а також пропозиції щодо загальної структури Збройних Сил України, обсягу бюджетних асигнувань на оборону, фінансування вказаної програми;

вносить на затвердження Верховної Ради України кандидатуру на посаду Міністра оборони України;

координує діяльність державних органів у галузі оборони;

веде переговори і підписує міжнародні та міждержавні договори з військових питань;

затверджує план розвитку, мобілізаційний план та стратегічні плани використання Збройних Сил України;

оголошує загальну чи часткову мобілізацію, стан війни у випадку воєнного нападу на Україну і невідкладно вносить це питання на розгляд Верховної Ради України, запроваджує воєнний стан в окремих місцевостях, вводить в дію нормативні акти воєнного часу і припиняє їх дію;

приймає рішення та видає наказ Збройним Силам України про ведення бойових дій;

призначає та звільняє вище командування Збройних Сил України, присвоює вищі військові звання;

приймає рішення про призов громадян України на строкову військову службу та звільнення в запас військовослужбовців строкової служби, а також про мобілізацію військовозобов'язаних у воєнний час та про демобілізацію;

встановлює повноваження, організацію і порядок діяльності органів військового управління.

Стаття 6. **Рада оборони України**

Рада оборони України є вищим державним органом колегіального керівництва питаннями оборони та безпеки України. Рада оборони України створюється для забезпечення організації захисту суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України, вироблення стратегії і політики у сфері оборони і державної безпеки.

Компетенція Ради оборони України визначається Положенням про Раду, яке затверджується Верховною Радою України.

Стаття 7. **Кабінет Міністрів України**

Кабінет Міністрів України:

керує діяльністю усіх підпорядкованих йому органів та організацій по забезпеченню оборони, оснащенню Збройних Сил озброєнням, військовою технікою, іншими матеріальними засобами;

визначає обсяги матеріально-технічних ресурсів, продовольства, речового та іншого майна для потреб оборони і Збройних Сил, чисельність громадян України, які підлягають призову на дійсну строкову військову службу, порядок проходження ними військової служби і ведення обліку військовозобов'язаних і призовників та порядок проходження альтернативної служби;

затверджує плани нагромадження матеріальних ресурсів мобілізаційного резерву;

керує мобілізаційною підготовкою і мобілізаційним розгортанням народного господарства та переведенням його на режим роботи в умовах воєнного стану, видає відповідні нормативні акти з цих питань;

створює та ліквідує військові навчальні заклади, науково-дослідні організації Збройних Сил України, військові кафедри вищих навчальних закладів, визначає порядок створення та діяльності військових представництв на промислових та інших підприємствах і в організаціях;

приймає рішення з питань соціальних і правових гарантій військовослужбовців, осіб, звільнених в запас або у відставку, їх сімей, а також сімей військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти або потрапили у полон при виконанні службових обов'язків.

Стаття 8. **Міністерство оборони України**

Міністерство оборони України є органом державного управління Збройними Силами України і несе повну відповідальність за їх розвиток та підготовку до виконання завдань оборони.

Міністерство оборони України:

оцінює військово-політичну обстановку та визначає рівень воєнної загрози;

готує обгрунтування рішень Верховної Ради України з питань оборони;

бере участь у розробці проекту воєнної доктрини та формуванні воєнного бюджету України;

розробляє та подає на розгляд Президента України проекти державних програм будівництва і розвитку Збройних Сил України, розвитку озброєння та військової техніки, пропозицій щодо асигнувань на потреби оборони;

звітує перед Кабінетом Міністрів України про використання виділених на оборону коштів;

здійснює керівництво бойовою, оперативно - тактичною та морально-психологічною підготовкою військ;

керує воєнною наукою, організує і проводить військово-наукові дослідження;

видає державне замовлення на створення, виробництво і ремонт військової техніки та іншого військового майна, здійснює контроль за їх розробкою, випробуванням, виробництвом і якістю виготовлення;

організує і забезпечує військово-патріотичне виховання особового складу Збройних Сил України;

визначає чисельність особового складу видів і родів військ Збройних Сил України, забезпечує у межах своїх повноважень підготовку і розстановку військових кадрів;

бере участь в організації мобілізаційної підготовки народного господарства України та контролі за підготовкою підприємств, установ і організацій до виконання визначених їм мобілізаційних завдань;

контролює виконання чинного законодавства з питань підготовки громадян до військової служби;

планує і організує підготовку і перепідготовку військовозобов'язаних, призов громадян на дійсну строкову військову службу і звільнення в запас військовослужбовців, які відслужили визначені строки служби, призов військовозобов'язаних на збори, а також мобілізацію у воєнний час та демобілізацію;

здійснює співробітництво зі збройними силами інших держав;

у випадках, визначених законодавством України, видає нормативні акти з військових питань і контролює їх виконання;

організує виконання чинного законодавства України щодо збереження навколишнього середовища під час діяльності військових формувань і організацій.

Стаття 9. **Інші міністерства та центральні органи державного управління**

Інші міністерства та центральні органи державного управління, на виробничій базі яких розміщені воєнні замовлення, несуть відповідальність за якість розробки та виготовлення озброєння і військової техніки, поставку продукції, необхідної для потреб оборони та Збройних Сил України, та за здійснення заходів щодо забезпечення оборони у воєнний час.

Стаття 10. **Верховна Рада і Рада Міністрів Кримської АРСР та місцеві органи державної влади і управління**

Верховна Рада і Рада Міністрів Кримської АРСР та місцеві органи державної влади і управління забезпечують виконання вимог Конституції України та чинного законодавства України з питань оборони всіма посадовими особами, громадянами, підприємствами, організаціями і установами; вирішують завдання щодо забезпечення потреб оборони та мобілізаційної готовності, організують на договірних засадах виробництво і поставку в війська підвідомчими підприємствами замовленої продукції, електроенергії, теплоенергії, виділяють для потреб оборони земельні

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОБОРОНУ УКРАЇНИ»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про оборону України» з моменту його прийняття.
2. Доручити Кабінету Міністрів України:

розробити і затвердити Положення про мобілізаційну підготовку народного господарства України;

розробити проект Закону України про правовий режим воєнного стану і внести його на розгляд Верховної Ради України;

вирішити питання щодо організації українського наукового центру з проблем національної безпеки і оборони.

Голова Верховної Ради України **І. ПЛЮЩ.**

м. Київ

6 грудня 1991 року.

...ЇНИ УКРАЇНИ

...резидент Укра-

...України як Го...ючий Збройни...раїни і Голова ...раїни вживає ...одів щодо за...ороноздатності ...ійної бойової ...ройних Сил Ук-

...України як Го...ючий Збройни-...раїни:

...затвердження ...и України про ...доктрини, кон...ового будівництва ...програми роз...на та військо...а також пропо...альної струк...Сил України, ...тних асигнувань ...фінансування ...рами;

...затвердження ...и України кан...осаду Міністра ...

...діяльність дер...в у галузі обо-

...ори і підписує ...міждержавні ...військових пи-

...план розвитку, ...план та стра-...використання ...України;

...агальну чи част...цію, стан війни ...ного нападу на ...ідкладно вно-...на розгляд ...и України, за-...ний стан в ок-...стях, вводить в ...в акти воєнного ...їх дію;

...шення та видає ...силам Укра-...бойових дій;

...звільняє ви-...ння Збройних ...присвоює вищі ...ня;

...шення про при-...України на ...скову службу ...запас війсь-...строкової ...ов про мобілі-...обов'язаних ...та про демо-...

...повноваження, ...порядок діяль-...ійськового уп-

...УКРАЇНИ

...В ДІЮ

...ЇНИ»

...рону України»

...мобілізаційну

...равовий режим ...ерховної Ради

...ського науко-...і оборони.

...І. ПЛЮЩ.

Стаття 6. **Рада оборони України**

Рада оборони України є вищим державним органом колегіального керівництва питаннями оборони та безпеки України. Рада оборони України створюється для забезпечення організації захисту суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України, вироблення стратегії і політики у сфері оборони і державної безпеки.

Компетенція Ради оборони України визначається Положенням про Раду, яке затверджується Верховною Радою України.

Стаття 7. **Кабінет Міністрів України**

Кабінет Міністрів України:

керує діяльністю усіх підпорядкованих йому органів та організацій по забезпеченню оборони, оснащенню Збройних Сил озброєнням, військовою технікою, іншими матеріальними засобами;

визначає обсяги матеріально-технічних ресурсів, продовольства, речового та іншого майна для потреб оборони і Збройних Сил, чисельність громадян України, які підлягають призову на дійсну строкову військову службу, порядок проходження ними військової служби і ведення обліку військовозобов'язаних і призовників та порядок проходження альтернативної служби;

затверджує плани нагромадження матеріальних ресурсів мобілізаційного резерву;

керує мобілізаційною підготовкою і мобілізаційним розгортанням народного господарства та переведенням його на режим роботи в умовах воєнного стану, видає відповідні нормативні акти з цих питань;

створює та ліквідує військові навчальні заклади, науково-дослідні організації Збройних Сил України, військові кафедри вищих навчальних закладів, визначає порядок створення та діяльності військових представництв на промислових та інших підприємствах і в організаціях;

приймає рішення з питань соціальних і правових гарантій військовослужбовців, осіб, звільнених в запас або у відставку, їх сімей, а також сімей військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти або потрапили у полон при виконанні службових обов'язків.

Стаття 8. **Міністерство оборони України**

Міністерство оборони України є органом державного управління Збройними Силами України і несе повну відповідальність за їх розвиток та підготовку до виконання завдань оборони.

Міністерство оборони України:

оцінює військово-політичну обстановку та визначає рівень воєнної загрози;

готує обгрунтування рішень Верховної Ради України з питань оборони;

бере участь у розробці проекту воєнної доктрини та формуванні воєнного бюджету України;

розробляє та подає на розгляд Президента України проекти державних програм будівництва і розвитку Збройних Сил України, розвитку озброєння та військової техніки, пропозицій щодо асигнувань на потреби оборони;

звітує перед Кабінетом Міністрів України про використання виділених на оборону коштів;

здійснює керівництво бойовою, оперативно - тактичною та морально-психологічною підготовкою військ;

керує воєнною наукою, організує і проводить військово-наукові дослідження;

видає державне замовлення на створення, виробництво і ремонт військової техніки та іншого військового майна, здійснює контроль за їх розробкою, випробуванням, виробництвом і якістю виготовлення;

організує і забезпечує військово-патріотичне виховання особового складу Збройних Сил України;

визначає чисельність особового складу видів і родів військ Збройних Сил України, забезпечує у межах своїх повноважень підготовку і розстановку військових кадрів;

бере участь в організації мобілізаційної підготовки народного господарства України та контролі за підготовкою підприємств, установ і організацій до виконання визначених їм мобілізаційних завдань;

контролює виконання чинного законодавства з питань підготовки громадян до військової служби;

планує і організує підготовку і перепідготовку військовозобов'язаних, призов громадян на дійсну строкову військову службу і звільнення в запас військовослужбовців, які відслужили визначені строки служби, призов військовозобов'язаних на збори, а також мобілізацію у воєнний час та демобілізацію;

здійснює співробітництво зі збройними силами інших держав;

у випадках, визначених законодавством України, видає нормативні акти з військових питань і контролює їх виконання;

організує виконання чинного законодавства України щодо збереження навколишнього середовища під час діяльності військових формувань і організацій.

Стаття 9. **Інші міністерства та центральні органи державного управління**

Інші міністерства та центральні органи державного управління, на виробничій базі яких розміщені воєнні замовлення, несуть відповідальність за якість розробки та виготовлення озброєння і військової техніки, поставку продукції, необхідної для потреб оборони та Збройних Сил України, та за здійснення заходів щодо забезпечення оборони у воєнний час.

Стаття 10. **Верховна Рада і Рада Міністрів Кримської АРСР та місцеві органи державної влади і управління**

Верховна Рада і Рада Міністрів Кримської АРСР та місцеві органи державної влади і управління забезпечують виконання вимог Конституції України та чинного законодавства України з питань оборони всіма посадовими особами, громадянами, підприємствами, організаціями і установами; вирішують завдання щодо забезпечення потреб оборони та мобілізаційної готовності, організують на договірних засадах виробництво і поставку в війська підвідомчими підприємствами замовленої продукції, електроенергії, теплоенергії, виділяють для потреб оборони земельні ділянки, здійснюють контроль за їх використанням; надають військовим частинам, установам, навчальним закладам Збройних Сил службові приміщення і жилу площу, комунально - побутові та інші послуги.

Верховна Рада і Рада Міністрів Кримської АРСР та обласні, міські і районні Ради народних депутатів, їх виконавчі комітети відповідно до чинного законодавства організують призов громадян на дійсну військову службу, сприяють проведенню навчальних зборів військовозобов'язаних запасу, початкової військової підготовки допризовної молоді і військово-патріотичному вихованню населення; здійснюють виконання законодавства про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей.

Верховна Рада і Рада Міністрів Кримської АРСР, місцеві Ради народних депутатів та їх виконавчі комітети здійснюють й інші функції в сфері оборони, передбачені актами законодавства України.

Стаття 11. **Обов'язки підприємств, установ і організацій по забезпеченню потреб оборони**

Підприємства, установи і організації виконують державні замовлення і договори по виробництву і поставці озброєння та іншої продукції для потреб оборони, здійснюють наукові дослідження і розробки, створюють і підтримують у готовності необхідні мобілізаційні потужності і резерви, виконують військово-транспортні зобов'язання та інші завдання згідно з мобілізаційними планами, несуть необхідні витрати для потреб оборони, визначені чинним законодавством.

Стаття 12. **Обов'язки громадян**

Захист Батьківщини є конституційним обов'язком громадянина України.

III. ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Стаття 13. **Збройні Сили України**

Збройні Сили України — це військова державна структура, яка призначена для збройного захисту суверенітету, незалежності, територіальної цілісності та недоторканності України від нападу ззовні. У випадку війни свої завдання вони виконують у тісній взаємодії з Прикордонними військами України, Національною гвардією України, Службою національної безпеки України та іншими військовими формуваннями.

Організаційно Збройні Сили України складаються з військових об'єднань, з'єднань, частин, підрозділів, установ і військових навчальних закладів.

Принципи побудови Збройних Сил України, їх чисельність та склад, порядок комплектування, дислокації та мобілізації визначаються Законом про Збройні Сили України та іншими актами законодавства України.

IV. СТАН ВІЙНИ. ВОЄННИЙ ЧАС. МОБІЛІЗАЦІЯ

Стаття 14. **Стан війни. Воєнний час**

Стан війни оголошується у разі воєнного нападу (агресії) на Україну та у випадку необхідності виконання міжнародних договорів по спільній обороні від агресії і скасовується після укладення мирної угоди з протилежною воюючою стороною.

З оголошенням стану війни або початком воєнних дій настає воєнний час. Початком воєнного часу є день і час оголошення стану війни або воєнного нападу (агресії) на Україну. Кінцем воєнного часу є оголошений день і час припинення воєнних дій.

У разі воєнного нападу (агресії) на Україну військове командування та органи державної влади і управління, не чекаючи оголошення війни, зобов'язані вжити всіх заходів для відсічі нападу (агресії).

Стаття 15. **Воєнний стан**

Воєнний стан вводиться в окремих місцевостях або на всій території України у випадках оголошення стану війни або загрози воєнного нападу (агресії).

З введенням воєнного стану розширюються повноваження військового командування, за рішенням Верховної Ради України йому можуть передаватися функції органів державного управління у сфері оборони.

Під час воєнного стану в інтересах оборони вводяться обмеження у діяльності підприємств, установ і організацій та прав громадян, розширюються повноваження відповідних правоохоронних органів.

Воєнний стан відміняється при зникненні загрози воєнного нападу (агресії) та з відміною стану війни.

Режим воєнного стану визначається Законом України.

Стаття 16. **Мобілізація**

З оголошенням стану війни або воєнного часу оголошується загальна або часткова мобілізація для здійснення заходів щодо мобілізаційного розгортання Збройних Сил України та переведення галузей народного господарства з мирного на воєнний стан.

V. ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА

Стаття 17. **Територіальна оборона**

Територіальна оборона організується і здійснюється з метою прикриття, оборони та захисту державного кордону, морського узбережжя, островів, зон, важливих об'єктів і комунікацій від нападу агресора, боротьби з його десантами та диверсійними групами, підтримання режиму воєнного стану.

Територіальну оборону в мирний час здійснюють Збройні Сили України у взаємодії з частинами Національної гвардії України. Завдання, організація та порядок взаємодії визначаються спільними планами, виходячи з обставин та умов здійснення територіальної оборони.

VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОБОРОНУ УКРАЇНИ

Стаття 18. **Відповідальність посадових осіб і громадян**

Керівники, інші посадові особи державних органів, підприємств, установ і організацій та громадяни, винні у порушенні законодавства про оборону України, притягаються до відповідальності у встановленому Законом порядку.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
6 грудня 1991 року

ЗВЕР...
до Верховно...

У ці дні жителі нашого багатонаціонального краю, як і всієї України, переживають хвилюючі, по-справжньому доленосні події. Абсолютна більшість буковинців сказала своє рішуче «Так!» незалежній соборній Україні на всеукраїнському референдумі 1 грудня, взяла активну участь у всенародному обранні демократичним шляхом на альтернативній основі Президента України.

Мешка... підписанн... публіки... Федерац... створенн... залежних... цьому вб... процесов... колишньо... і зараз... горезвіс...

У той... краю... обурення...

У покинуту людьми, непридатну для людського проживання Чорнобильську зону з усіх боків потягнулися птахи та звірі, що рятуються від цивілізації. І солдат-втікач Андрій Овдій теж знайшов притулок біля... ЧАЕС.

Овдія Ко... мат, що... вав на д... бу, яка... Як і бага... кинув ар... знущань... порожньо... він одного... нелагідно... Але вже... попереду... бат.

І тоді... Андрій С... вирок і с...

Чорно...

«СТАЛК... АТОМНОЇ ...

ЧЕРГОВІ на КПП «Паришів» прямо-таки отетеріли, коли до них з боку Зони підійшов геть зарослий хлопець і назвався дезертиром. Коли згодом докладно розповів про себе, то навіть бувалі міліціонери були вражені почутим до глибини душі. Дехто з них пригадав випадок, коли міліція в грудні 89-го затримала в Зоні втікачів з Ташкентського військового госпіталю, а згодом — ще двох, які ховалися від гніту славутицького будбату. Їх тоді спіймали. А тут людина здалася сама.

Два роки минуло відтоді, коли сільського хлопчину Андрія

особливи... ся в Чор... густому... нутого се... два-три... влаштува...

Землян... вийшла... Знайшлис... ти та буд... тих селах... подальшо... з будинкі... ку сітку... би рибал... му харчу... рішив... шніми ко... льохах... явив міш...

ГОЛОС України

йснюють конт- використанням; ьковим частинам, вчальним закла- х Сил службові і жилу площу, побутові та інші

Рада і Рада Мі- ської АРСР та ві і районні Ра- депутатів, їх ви- тети відповідно аконодавства ор- ризов громадян йськову службу, проведенню нав- рів військовозо- пасу, початкової дготовки допри- і військово-пат- вихованню насе- нують виконання а про соціаль- ий захист війсь- ів та членів їх

Рад. Рада Мі- мської АРСР, народних депу- иконавчі коміте- ь й інші функ- борони, передба- аконодавства Ук-

Обов'язки під- танов і організа- печенню потреб

ва, установи і виконують дер- ення і договори тву і поставці іншої одукції борони дійсню- дослідження і орюють і під- готовності необ- ційні потужнос- виконують вій- орт зобов'я- анння згід- ними плана- обхідні витрати борони, визначе- конодавством.

Обов'язки гро-

ьківщини є кон- обов'язком гро- раїни.

НІ СИЛИ УК-

Збройні Сили

или України — держа 'я струк- ризн на для хисту суверені- ності, територі- сті та неподіль- і від нападу адку війни свої и виконують у ії з Прикордон- ами України, гвардією Укра- о національної їни та іншими рмуваннями.

но Збройні Си- складаються з б'єднань, з'єд- підрозділів, ус- ькових навчаль-

обудови Зброй- аїни, їх чисель- , порядок ком- дислокації та значаються За- ройні Сили Ук- ими актами за- України.

ВІЙНИ. ВОЄН- ОБІЛІЗАЦІЯ

Стан війни. Во-

оголошується у нападу (агресії) у випадку не- конання міжна- рів по спільній ресії і скасову- ладення мирної

угоди з протилежною воюючою стороною.

З оголошенням стану війни або початком воєнних дій настає воєнний час. Початком воєнного часу є день і час оголошення стану війни або воєнного нападу (агресії) на Україну. Кінцем воєнного часу є оголошений день і час припинення воєнних дій.

У разі воєнного нападу (агресії) на Україну військове командування та органи державної влади і управління, не чекаючи оголошення війни, зобов'язані вжити всіх заходів для відсічі нападу (агресії).

Стаття 15. **Воєнний стан**

Воєнний стан вводиться в окремих місцевостях або на всій території України у випадках оголошення стану війни або загрози воєнного нападу (агресії).

З введенням воєнного стану розширюються повноваження військового командування, за рішенням Верховної Ради України йому можуть передаватися функції органів державного управління у сфері оборони.

Під час воєнного стану в інтересах оборони вводяться обмеження у діяльність підприємств, установ і організацій та прав громадян, розширюються повноваження відповідних правоохоронних органів.

Воєнний стан відміняється при зникненні загрози воєнного нападу (агресії) та з відміною стану війни.

Режим воєнного стану визначається Законом України.

Стаття 16. **Мобілізація**

З оголошенням стану війни або воєнного часу оголошується загальна або часткова мобілізація для здійснення заходів щодо мобілізаційного розгортання Збройних Сил України та переведення галузей народного господарства з мирного на воєнний стан.

V. ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА

Стаття 17. **Територіальна оборона**

Територіальна оборона організується і здійснюється з метою прикриття, оборони та захисту державного кордону, морського узбережжя, острівних зон, важливих об'єктів і комунікацій від нападу агресора, боротьби з його десантами та диверсійними групами, підтримання режиму воєнного стану.

Територіальну оборону в мирний час здійснюють Збройні Сили України у взаємодії з частинами Національної гвардії України. Завдання, організація та порядок взаємодії визначаються спільними планами, виходячи з обставин та умов здійснення територіальної оборони.

VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОБОРОНУ УКРАЇНИ

Стаття 18. **Відповідальність посадових осіб і громадян**

Керівники, інші посадові особи державних органів, підприємств, установ і організацій та громадяни, винні у порушенні законодавства про оборону України, притягаються до відповідальності у встановленому Законом порядку.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
6 грудня 1991 року

ЗВЕРНЕННЯ
до Верховної Ради України

У ці дні жителі нашого багатонаціонального краю, як і всієї України, переживають хвилюючі, по-справжньому доленосні події. Абсолютна більшість буковинців сказала своє рішуче «Так!» незалежній соборній Україні на всеукраїнському референдумі 1 грудня, взяла активну участь у всенародному обранні демократичним шляхом на альтернативній основі Президента України.

Мешканці області схвалюють підписання керівниками Республіки Бєларусь, Російської Федерації і України Угоди про створення співдружності незалежних Держав, бо тільки в цьому вбачають альтернативу процесові подальшого розвалу колишнього Союзу, який ішов і зараз йде під керівництвом горезвісного центру.

У той же час у жителів краю викликає справедливе обурення лицемірна поведінка керівництва цього центру, його спроби втручатися у внутрішні справи незалежної України. Буковинці засуджують деструктивні кроки лідерів неіснуючого Союзу, їхні заяви і погрози українському народу міжнаціональними конфліктами і навіть громадянською війною.

Від імені майже мільйонного населення Чернівецької області висловлюємо тверду і рішучу підтримку дій Президента Л. Кравчука і Верховної Ради України щодо підписання і ратифікації Угоди про створення співдружності незалежних Держав, відкидаємо будь-яке втручання у наші внутрішні справи, від кого б це не виходило.

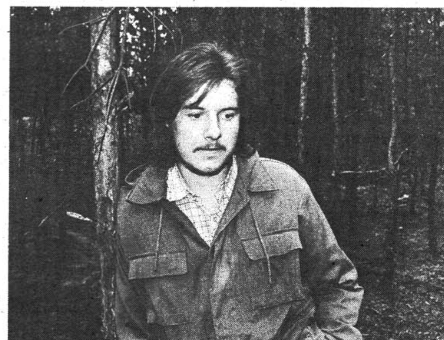
Запевняємо парламент, Президента, що буковинці єдині з усім українським народом у наших прагненнях до розбудови незалежної України і зроблять усе від них залежне задля цієї святої мети.

Виконком Чернівецької обласної Ради народних депутатів.

У покинуту людьми, непридатну для людського проживання Чорнобильську зону з усіх боків потягнулися птахи та звірі, що рятуються від цивілізації. І солдат-втікач Андрій Овдій теж знайшов притулок біля... ЧАЕС.

Чорнобиль

«СТАЛКЕР» АТОМНОЇ ЗОНИ

ЧЕРГОВІ на КПП «Паришів» прямо-таки отетеріли, коли до них з боку Зони підійшов геть зарослий хлопець і назвався дезертиром. Коли згодом докладно розповів про себе, то навіть бувалі міліціонери були вражені почутим до глибини душі. Дехто з них пригадав випадок, коли міліція в грудні 89-го затримала в Зоні втікачів з Ташкентського військового госпіталю, а згодом — ще двох, які ховалися від гніту славутицького будбату. Їх тоді спіймали. А тут людина здалася сама.

Два роки минуло відтоді, коли сільського хлопчину Андрія Овдія Козелецький райвійськкомат, що на Чернігівщині, призвав на дійсну військову службу, яка закінчилася... втечею. Як і багато інших, Андрій покинув армію, не витримавши знущань «дідів». Зачаївшись у порожньому товарному вагоні, він одного дня розпрощався з нелагідною до нього Вологдою. Але вже в дорозі зрозумів: попереду або тюрма, або дисбат.

І тоді молодший сержант Андрій Овдій сам виніс собі вирок і сам його виконав: без особливих труднощів пробрався в Чорнобильську зону і в густому сосняку поблизу покинутого села Старосілля (за два-три кілометри від ЧАЕС) влаштував собі житло.

Землянка з одним віконцем вийшла просторою й теплою. Знайшлися в Зоні й інструменти та будматеріали. У покинутих селах було все й інше для подальшого життя. В одному з будинків роздобув рибальську сітку. Після першої ж спроби рибалити зрозумів: проблему харчування практично вирішив. Сало й банки з домашніми консервами знайшов у льохах. Дуже зрадів, коли виявив мішок борошна. Невдовзі в землянці запахло коржиками. На колгоспному подвір'ї влаштував щось на кшталт душової. Зібрав по селах книжки.

Так у турботах, у боротьбі з холодом і голодом минали дні за днями. Як той Робінзон Крузо, Андрій Овдій ретельно обстежував територію навколо свого «барлогу». Вивчив ближні села, кожну стежку до них. Навчився читати звірячі сліди, збирати лікарські трави. Щоправда, жодного разу не хворів, але чай з цілющих трав пив майже щодня. Береженого і Бог береже.

І раптом з настанням осені Андрій відчув симптоми дивної хвороби. Хлопець мислячий, він сам встановив собі діагноз: його хвороба — страх.

Андрій не боявся ані диких кабанів, що жили з ним по сусідству, ані бродячих вовкособак. Не гнітила й самотність. Але незвичайний страх, що цупко обхопив його, сковував душу. Особливо нестерпно стало після того, коли в одному з порожніх будинків Андрій раптом побачив двох хлопців, що спали на ліжках. Різко зачинивши двері, хутко зник у заростях. І раніше доводилося бачити людей у покинутих селах, але то були «свої». Вони приходили гнати самогон і, зробивши своє діло, знову зникали в Зону. Поява підозрілих чужинців різко змінила всі плани. Андрій відчув, що з такими сусідами залишатися небезпечно: випаде сніг — і його знайдуть по слідах. Та й припасів залишилося дуже мало. А красти овочі з городів самоселів було гидко. І тоді вирішив здатися міліції. Будь що буде...

...Коли дозиметристи провели Андрія через дозконтроль, то миттєво спрацювали всі наявні датчики — він увесь «світився». Такого радіаційного забруднення дозиметристи не бачили з 1986 року.

Що чекає попереду цього «сталкера» атомної зони, який знайшов «свій острів» у лічених кілометрах від «саркофага»? Міру його провини повинні визначити компетентні органи. Але жодне покарання не буде рівнозначним тому, на яке він прирік себе сам. А хто покарає тих, хто прямо чи непрямо винен у скаліченому житті українського хлопця? І де гарантія, що в Зоні не ховаються тепер інші, такі ж втікачі, як Андрій Овдій? Ті, хто втратив віру в добро й справедливість.

Володимир САВРАН, кореспондент газети «Вестник Чернобыля».

* * *

На знімках: «сталкер» Чорнобильської зони Андрій Овдій та його землянка біля села Старосілля.

Фото автора.

Святині

ПІЛІГРИМ

Єрусалим, куточки Палестини, освячені життям, подвигами й милосердям Спасителя до грішників... Після цих святинь навряд чи знайдеться на земній кулі місцина, що привертала б увагу благочестивих православних пілігримів більше, ніж Афон у Греції. На Святу гору, щоб наповнитися духом християнського самовіддання й самозречення, вирушив і секретар управління Чернівецько - Буковинської єпархії ієромонах Мелетій (Єгоренко).

РАНІШЕ, принаймні до Жовтневого перевороту 1917 року, відвідини Афонської гори були спрощені. У поліцейській управі отцю Мелетію видали б посвідку про безперешкодний виїзд за кордон. З нею він мав право одержати в канцелярії губернатора закордонний паспорт, сплативши лише 50 копійок за кожні півроку мандрів. Зоставалося придбати квитки...

Багаті мандрівники розкошували в каютах першого класу за 67 карбованців 75 копійок, середульші — класом нижче за 35.20, а біднота займала палубні острівці, трюми. Найдешевший «комфорт» вбирався у 14 карбованців 80 копійок. До речі, квитки були дійсними протягом року з дня продажу.

...Отець Мелетій, подовживши пітоноподібну чергу до посольства, пожалкував, що народився за радянської доби. Його чернечі обладунки в багатьох викликали подив: «Як? І попам треба віза? У них же свої канали... Церковні!» Вигадки! До подорожі Єгоренка зохотив приватний виклик від ієродиякона Авраама (Орлова), котрий відбуває послух на Афоні. Усвідомивши, що за такої затяжної процедури жаданої візи дочекаєшся не раніше другого пришестя, отець Мелетій вирішив добиратись у Грецію обхідними шляхами: через Польщу. У грецькому посольстві у Варшаві ніяких перешкод йому не чинили, й невдовзі потяг «Варшава — Софія» мчав теїста на південь, через країни «східного блоку». З болгарської столиці грецький автобус за 12 доларів довіз отця Мелетія до Фесалоніків.

Чим примагнічує Афон багатьох паломників? Він і до Різдва Христового славився ідолячим капищем Аполлона. Ближче до християнської ери язичники вклонялись іншому бовванові — Афосу. Невдовзі й сюди проникло світло євангельського казання. Богородиці випав жереб вирушити з просвітницькою місією до Іверської землі (Грузії). Однак вітрильник збочив з курсу і пристав до Афонської гори. Уздрівши Прісноділву з причетом, диявол та його слуги з вереском кинулися навсібіч, а рукотворні ідоли розлетілися у друзки. Іновірці вклонилися прибулій, повірили в її проповідь і навернулись до християнства. Марія зраділа: «Божа благодать перебуватиме на цій землі і пожильцях, котрі з вірою й шанобою дотримуватимуть приписів Сина і Бога Мого... Я ж буду покровителькою і охоронницею!» Про її невідлучність нагадує хмарка, що навіть погідної днини оповиває белебень Святої гори.

Жінкам вхід на Афон суворо заборонений. За переказом, 382 року донька Феодосія Великого, царівна Плакидія зволила відвідати влаштований батьком Ватопедський монастир. Але на паперті почула голос Богородиці, який відраював її від необачного кроку. Звідтоді афонські отці, щоб не порушувати аскези, убезпечитися зайвих спокус, постановили не допускати на Святу гору жінок. Порушниць очікує страшна кара. Так, 1840 року двоє англійських археологів з дружиною капітана корабля намірилися зійти на афонську маківку. Чернець-провідник відмовляв їх. Непослух дорого коштував мандрівникам: напівдорозі супутниця збожеволіла. Корабель, тільки-но вийшовши з бухти, потрапив у шторм і стихія на очах афонців поглинула судно.

З 313 року, коли римський імператор Костянтин Великий надав християнам права громадянства і свободу віросповідання, Афон уповні засіяв на овиді історії. Через 60 років після прийняття християнства на Русі, 1048 року, на Святу гору зійшов побожний юнак Антипа з провінційного Любеча. Прибульця з далекої України постригли в ченці під іменем Антоній. Схимник досяг неперевершених успіхів у покорі, убозтві й здержуванні. І тоді ігумен сказав: «Антонію! Вертай з благословенням Святої гори на Русь і будеш там за взірець успіху та утвердження у вірі». Преподобний Антоній заснував Києво-Печерську Лавру і, власне, інститут чернецтва на Україні.

1080 року на Афоні справила входини перша руська обитель — Ксилургу, що успадкувала церковний, трапезний та келійний статути Афанасія Афонського. На Святій горі мирно співіснували греки, болгари, серби, румуни, росіяни — діти однієї благодатної Матері, Церкви Господньої та одного Отця і Промислителя всіх — Бога.

Сторінки сучасної історії Афону датовані 1830 роком. Після турецької навали багато монастирів були спустошені і пограбовані. Найбільших збитків зазнав наш монастир святого великомученика й цілителя Пантелеймона. На відбудову бракувало коштів. За несплачені борги решту маєтностей реквізували грецькі монастирі. У Пантелеймонівській обителі щораз меншало пожильців. На превелику радість іноків 1835 року сюди прибули Божі посланці — князь А. Ширинський-Шахматов і купецький син Іоан Соломенцов. Обох висвятили в ієромонахи і своєю діяльністю вони збільшили приплив співвітчизників.

Більш як через 150 років тримав сюди путь і отець Мелетій. До заповітного Афону можна потрапити лише водним шляхом, оскільки перешийок, що сполучає півострів з материком, перетнув 28-кілометровий високий мур, біля якого чергують поліцейські. Митна служба під час посадки на катер в Уранополісі уважно переглядає й відбирає документи. До поклажі ставиться поблажливо: вези, що хочеш! Водний трамвай курсує вздовж узбережжя, на якому здебільшого й розташовані монастирі і скити. Прибульця гречно стріла братія Пантелеймонівського монастиря, за тамтешньою традицією піднесли склянку холодної води з лукумом — знак особливої шаноби, і чарку узи — грецької горілки. Слабка, із специфічним запахом, але бадьорить. Власне, для гостини в кожному монастирі відведено місце — архандарик, і жоден прийшлий не промине його.

— Кожен приїжджий мусить засвідчити про себе в афонській столиці — Кареї (з грецької — горіх), що потопає в горішнику, — розказує отець Мелетій. — Розташована вона в самісінькому серці півострова, тому її ще називають «великою серединою», «кафедрою старців». Раніше Кареєю правував прот (перший), який був найголовнішим опікуном гори, спільним ігуменом. Затим цю посаду скасували, заснувавши кінот, до складу якого входять представники всіх монастирів. У міській управі мені повернули паспорт, відібраний в Уранополісі, а навзамін дозвільних документів митрополії й Міністерства внутрішніх справ вручили афонський паспорт із зображенням Богородиці. У ньому зазначено, що паломник перебуває на Святій горі з відання церковної і світської влади. За статутом будь-чий монастир повинен прийняти прибульця, надати келію, харчі. Безплатно! Це стосується і католиків, і протестантів, з тією різницею, що їх не допускають на церковну відправу.

Першого ж дня ієромонах Мелетій вклонився святиням Пантелеймонівського монастиря, збудованого за часів рівноапостольного князя Володимира та його сина Ярослава. У головному соборному храмі приклався до голови великомученика Пантелеймона, рак з мощами Іоана Предтечі — Хрестителя Господнього, преподобного мученика Стефана Нового, Димитрія Мироточивого, великомучеників Марини, Георгія Побідоносця... Тут — частина валуна, що припечатував вхід до Гроба Господнього, чудодійна ікона Єрусалимської Богоматері, древній образ Пантелеймона-цілителя. Колись тут мешкало тисячу подвижників. Нині — тридцять. Звісно, за такої мізерної обслуги надміру важко підтримувати в належному стані соборний храм, параклиси, територію. Багато осідків пустують... Зумовлено це не вельми поштивими умовами перебування. Охочі відбувати послух на Афоні мусять пройти процедуру місцевої перевірки на «лояльність», прийняти грецьке громадянство, а отже, знати й підпорядковуватися тамтешнім законам.

Володимир ЧОПЕНКО.
Чернівці.

(Далі буде).

Людство і гріх

АУ, ЛЮЦИФЕРЕ!

Люцифер не розгубив своїх прихильників на Заході. За даними інституту Геллапа, що займається вивченням громадської думки, в існування цього «грішного ангела» вірять 17 відсотків опитаних у Франції, 38 — у Норвегії, 67 відсотків — у Греції. Майже 10 мільйонів американців хоча б раз у житті брали участь у чаклунстві, чорних месах і навіть у «оргіях кровопивць».

«Епідемією, подібною до наркоманії й порнографії» назвав пастор із Рок-Айленда (штат Іллінойс) моду на диявола. В Сполучених Штатах за 2—3 долари неважко купити курс магії, самовчитель хіромантії. Можна придбати складну апаратуру для запису послань прямо з пекла.

Найзавзятіших прихильників хазяїн пекла Вельзевул має в Західній Європі. В Манчестері розташовано центр «Церкви Сатани». «Товариство Асмодея» й «Церква останнього суду» мають «приходи» в різних містах Італії та Німеччини... За оцінками експертів, майже 20 тисяч німців виявилися завзятими прихильниками Люцифера, а 6,8 мільйона чоловік (приблизно 11 відсотків населення країни) вважають можливим існування відьом. І відьми плодяться. Точніше, «нові відьми». Вони утворюють таємні товариства більш ніж у 70 містах Німеччини. Змінивши мітлу на автомобіль «Мерседес», самостійні, необтяжені людськими турботами прихильниці сатани «злітаються» на шабаші. Під час містичних лісових збіговиськ жінки впадають у транс, танцюють оголені навколо вогнища, вступаючи «в контакт із природою й силами космосу».

Дияволоманією заразилися й діти. Майже 7 тисяч підлітків поклоняються «нечистому». Це — поклоніння культу влади й сили. Здійснюючи ритуал жертвопринесення в лісі поблизу Людингхаузена (на заході Німеччини) наприкінці червня цього року Рене, 16 років, і Ельза, 14 років, члени невеликої групи «друзів Люцифера», перерізали вени своїй 15-річній подрузі.

Щороку в Німеччині заслуховується від 60 до 70 справ у звинуваченні в злочинах, пов'язаних з марновірствами: це вбивства, підпали, мордування тварин... Але за весь час існування ФРН жодного «професіонала» від Люцифера не було засуджено. А баварські власті зовсім не застосовують ті параграфи закону, що передбачають переслідування осіб, які «виганяють духів і відьом».

За матеріалами преси підготував Володимир КОЗЛОВ.

Календар

УКРАЇНСЬКІ ВЕЛИКОДНІ СВЯТА ДО 2000 РОКУ

1992 р. — 26 квітня
1993 р. — 18 квітня
1994 р. — 1 травня
1995 р. — 23 квітня
1996 р. — 14 квітня
1997 р. — 27 квітня
1998 р. — 19 квітня
1999 р. — 11 квітня
2000 р. — 30 квітня

КОМІТЕТ ПО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ПРОГРЕСУ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

пропозицій на розробку державних науково-технічних програм з пріоритетних напрямків науково-технічного прогресу;

1. Здоров'я людини;
2. Охорона навколишнього середовища;
3. Продовольство;
4. Наукоємні технології (якість — 2000);
5. Ресурсозбереження;
6. Інформатика, автоматизація та приладобудування;
7. Нові речовини та матеріали;
8. Наукові засади національно-культурного відродження України.

УМОВИ ТА ВИМОГИ КОНКУРСУ

1. Державна науково-технічна програма, що подається на конкурс, має розглядатись як система взаємозв'язаних проектів, які забезпечують досягнення кінцевої мети програми: від науково-дослідних робіт до впровадження у виробництво, і в разі необхідності, кадрового супроводження.

2. Пропозиції з державних науково-технічних програм повинні включати:

— вихідні положення (концепцію, структуру) та чітко сформульовану кінцеву мету програми з відповідним техніко-економічним обгрунтуванням;

— орієнтовний перелік проектів, що реалізуються у рамках програми з поясненнями відповідно до їх взаємозв'язку;

— найважливіші етапи виконання програми та окремих проектів;

— перелік можливих співвиконавців і, в разі необхідності, пропоновану головну організацію і програми;

— строки, обсяги та механізм фінансування програми з пропозиціями про залучення різних можливих джерел фінансування.

Як виняток, на конкурс програм можуть бути подані окремі великі проекти, які мають самостійну цінність.

Матеріали подаються в довільному вигляді (обсяг не більше ніж 5), а зведені дані з програми та інформація по кожному із пропонованих у ній проектів тільки за встановленими формами.

3. Пропозиції на конкурс подаються науковими організаціями, ініціаторами програм, окремими науковцями або робочими групами з програм, які складаються з керівників окремих проектів. Дозволу на участь у конкурсі від керівників установ, підприємств та організацій не потребується.

Порядок формування, фінансування та реалізації державних програм у галузі науки і техніки, Положення про Наукову раду з пріоритетного напряму науково-технічного прогресу, порядок проведення конкурсів та експертизи пропозицій на розробку державних науково-технічних програм та проектів по їх реалізації, затверджені постановою КНТП України № 1 від 16.12.91 і надіслані до зацікавлених міністерств та відомств України, Глав ПЕУ облвиконкомів, Управління з питань науки та техніки Київського міськвиконкому, Комітету з питань економіки Севастопольського міськвиконкому. Відповідні форми для матеріалів, що подаються на конкурс, можуть бути отримані через вказані організації або на запит, отримані в УКРНДІНТІ (252171, Київ, вул. Горького, 180, УКРНДІНТІ, відділ довідково-інформаційного забезпечення споживачів НТІ, тел. 268-23-79).

Перелік прийнятих програм буде оголошено (через установи, міністерства, відомства тощо). На другому етапі передбачається відкритий конкурс проектів на виконання програм, на якому попередньо відібрані проекти братимуть участь разом з додатково надісланими.

Пропозиції надсилаються до 10.01.92 в чотирьох примірниках з поміткою «на конкурс» на адресу: 252008, Київ-8, вул. К. Лібкнехта, 4 Телефони для довідок: 293-75-93; 293-55-32.

Ділові контакти без сучасних систем зв'язку — це бізнес без успіху. Український концерн «Тельком» у Києві, його комерційний центр, спеціалізовані та брокерська фірми введуть Вас у ринок без зайвих ускладнень. Гарантія — прямі зв'язки з підприємцями України та інших суверенних держав.

«ТЕЛЬКОМ-ОПТ — ОБЛАДНАННЯ» (тел. 228-42-84) забезпечить Вас електромеханічними, електронними та квазіелектронними АТС, аналоговими та цифровими системами передачі інформації, приладами, телефонами, телексами і телефаксами.

«ТЕЛЬКОМ-ОПТ — КАБЕЛЬ» (тел. 228-82-67) постачить Вам будь-які види кабелів і проводів для зв'язку.

«ТЕЛЬКОМ-ОПТ — МАТЕРІАЛИ» (тел. 228-27-71) надасть Вам різні матеріали для створення телефонних мереж.

«ТЕЛЬКОМ-СЕРВІС» (тел. 228-16-13) відремонтує для Вас у мережі спеціальних центрів професійну та побутову телекомунікаційну техніку.

«ТЕЛЬКОМ-ІМПЕКС» (тел. 228-02-56) придбає за кордоном на Ваше замовлення телекомунікаційне обладнання або забезпечить продаж там Вашої продукції.

«ТЕЛЬКОМ-ІНВЕСТ» (тел. 229-92-00) побудує для Вас силами власних підприємств, із своїх матеріалів та обладнання АТС, кабельні лінії, телефонну мережу чи виконає капремонт будівель.

«ТЕЛЬКОМ-РАТЕК» (тел. 228-55-35) придбає для Вас обладнання, механізми, прилади і матеріали через біржі України та інших республік або, маючи досвідчених брокерів, реалізує Ваші вироби.

«ТЕЛЬКОМ-КОМПЛЕКТ» (тел. 220-73-95) забезпечить для Вас комплектні поставки обладнання і матеріалів для будівництва і здачі об'єктів «під ключ».

«ТЕЛЬКОМ-ОФЕРТА» — комерційний центр (тел. 228-74-36) виділить через систему фірмових магазинів ветеранам війни та праці, самим зв'язківцям та їх родинам телефони, магнітофони, телевізори, приймачі, кабель, проводи за роздрібними цінами.

Запропонуйте «Телькому» те, що маєте: ВКВ, карбованці (а може, й гривни), розкрийте свої бартерні можливості — і Вас зроблять господарем своєї долі в СП, МП, держпідприємстві чи кооперативі.

Концерн «Тельком». Телефони: 228-02-56, 228-72-36. Телетайп: 131980 «Поиск». Телекс: 131112 «Уктел». Факс: (044) 228-61-41.

TELCOM

До уваги банків, бірж, страхових товариств, холдінгових компаній, інвестиційних фондів, представників ділових кіл!

фінансовий КИЇВ

Українська ділова газета "Фінансовий Київ" проводить аукціон—продаж юридичних прав на розміщення реклами на її сторінках протягом 1992 року. Стартова ціна однієї рекламної полоси на рік —300 тис. крб. Тим, хто бажає взяти участь, необхідно надсилати замовлення по факсу: (044)220-70-51.

МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО «АСБІД»

м. Харків

Поставляє, адаптує, впроваджує, забезпечує гарантійне обслуговування:

1. Інтегровану АСЮ «БЕТА-БАЗА» на основі OPEN ACCESS-11 для підприємств до 3000 робітників — комплекс АРМ на базі мереж персональних комп'ютерів типу IBM PC: підготовка виробництва; планово-економічні розрахунки; керування постачанням, виробництвом та збутом; бухгалтерський облік.

Системи впроваджуються на ряді підприємств Вінницької та Псковської областей;

2. Інтегрований пакет OPEN ACCESS-11, розроблений фірмою Software Products International (США) та русифікований спеціалістами ІПІАН та СП «Інтерсофт» (м. Москва), що включає модулі: електронна таблиця (графіка, база даних, текстовий редактор, програмер, робочий стіл, сервіс, ОА-мережа, компілятор та інші).

Понад 500 підприємств в країні користується OPEN ACCESS-11.

3. Обладнання та програмне забезпечення локальних мереж комп'ютерів типу IBM PC.

Поставляється також українська версія OPEH ACCESS і «Бета-база». Демонстраційний приклад «Бета-база» надсилається поштою, вартість — 575 карбованців, демонстрація в м. Харкові безплатна за попередньою домовленістю.

Довідки по телефонах: 21-53-81, 64-27-22.

РЕАКЦІЯ МОК

Минулого тижня Верховна Рада України звернулася до Міжнародного олімпійського комітету (МОК) з проханням прийняти НОК нашої держави до цієї організації і дозволити українським спортсменам власною командою виступати на Олімпійських іграх в Барселоні 1992 року.

— Наслідки розвитку політичної ситуації в світі не повинні стати перешкодою для виступів спортсменів,— вважає президент МОК Хуан Антоніо Самаранч.— Прийняття нових національних олімпійських комітетів до Міжнародного олімпійського комітету можливе лише за таких умов: визнання держави світовим співтовариством, і, насамперед, ООН.

Коментуючи ситуацію в олімпійському русі колишнього СРСР та колишньої Югославії, Самаранч зазначив: коли нові державні утворення дістануть таке визнання, то ворота до МОК для них відкриються дуже швидко. Голосування членів МОК з цього питання могло б проводитися за допомогою телефаксу, повідомила агенція ДПА.

...Що ж, це дуже приємне повідомлення. Адже Україна, з усього видно, має надію стати членом МОК уже найближчим часом. Нашу державу як незалежну визнало вже близько двох десятків країн світу, вона є членом ООН.

Отож зачекаємо офіційної відповіді з Лозанни, де розміщена штаб-квартира МОК.

Віктор ГЕНЧУК.

СОРОМНО, ПАНЕ КОЛОСКОВ!

Як стало відомо нашій редакції, останнім часом функціонери Федерації футболу вже розваленого СРСР і, зокрема, її голова В'ячеслав Колосков шлють телеграми, дзвонять до футбольних клубів України і умовляють їхніх тренерів погодитися взяти участь у якомусь відкритому чемпіонаті. Московські «джентльмени удачі» від футболу намагалися вплинути, зокрема, на головного тренера чернівецької «Буковини» Юхима Школьникова, інших тренерів команд.

У зв'язку з цим Федерація футболу України звернулася із спеціальною заявою, яку її голова Віктор Банников попросив опублікувати в «Голосі України».

— Федерація футболу колишнього СРСР намагається всілякими підступними засобами схилити Федерацію футболу України і клуби нашої незалежної держави до участі у відкритому чемпіонаті неіснуючої країни.

Українська Федерація заявляє рішучий протест футбольним ділкам з Москви з приводу їхнього посягання на суверенітет футболу держави Україна.

Наша федерація і клуби 13 грудня 1991 року вийшли зі складу колишньої всесоюзної федерації. В майбутньому свої відносини з федераціями футболу суверенних держав співдружності будуватимемо на грунті політичних договорів про дружбу і співробітництво, розвиватимемо контакти, починаючи з дитячого футболу і закінчуючи зустрічами на рівні національних збірних...

* * *

Підбито підсумки чергового референдуму, який організовує паризький тижневик «Франс футбол». Володарем «Золотого м'яча» 1991 року став нападаючий клуба «Олімпік» (Марсель) і збірної Франції Жан Папен.

Баскетбол

А ФЕДЕРАЦІЯ ДРІМАЄ...

Баскетболісти київського «Будівельника» на майданчику свого скромного спорткомплексу «Авангард» здобули красиву й переконливу перемогу над лідером відкритого чемпіонату — ризьким клубом ВЕФ — 90:83 (51:34). Левицький здобув 2 очка, Мурзін — 19, Журавльов— 2, Успенський — 33, Орєхов— 8, Ткаченко — 10, Потапенко— 2, Корольов — 4, Окунський— 10.

Після зустрічі наш кореспондент мав розмову з головним тренером українського клубу Зурабом ХРОМАЄВИМ.

— Це була перша поразка рижан у чемпіонаті. І нам дуже приємно, що саме ми стали кривдниками лідера. ВЕФ — наш давній суперник, а ми — його боржники, бо досить часто програвали рижанам останнім часом. Але сьогодні «Будівельник» взяв переконливий реванш.

— Виходить, ви задоволені грою своїх хлопців!

— Результатом — так. А от діяли мої підопічні, на жаль, з великою кількістю помилок. Утім, не лукавитиму, є підстави й для радості. Насамперед тому, що до тями починають приходити наші молоді гравці, демонструючи той баскетбол, який їм до снаги. Сьогодні на висоті був Успенський, який після тривалої перерви з'явився на майданчику. Він зіграв відмінно, зробив помітний внесок у перемогу. Відзначу й захисника Ткаченка. Виходячи з усього цього, наважусь сказати, що наша команда має перспективу.

— Де, в національному чемпіонаті!

— І там, і на міжнародній арені. До речі, матч з рижанами був фактично міжнародним. Змагалися клуби суверенних держав — Латвії та України.

— Виходить, ваша ідея проведення національного чемпіонату не вмерла!

— Звісна річ. І проводити його треба вже найближчим часом. Як на мене, нас влаштують такі терміни: з січня по березень. Це необхідно для того, щоб п'ять українських клубів взяли участь у розіграшах єврокубків. І тут треба, щоб наша Федерація нарешті перервала сплячку і озирнулася навколо. Хорошим прикладом їй має послужити ініціативність і рішучість Федерації футболу України.

— Отже, маєте великі претензії до Федерації!

— Так. Спостерігається абсолютна бездіяльність. Наче й не було звернення парламенту України до МОК. До речі, баскетбольна Федерація поки що не є національною і незалежною. Дивно...

Розмову вів Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Хокей

ЩО ЧЕКАЄ НА «СОКІЛ»?

Як відомо, 25 грудня хокеїсти київського «Сокола» вирушають до Німеччини та Швейцарії. Після Нового року вони повернуться додому. Трохи потренуються. І вже незабаром почнеться перехідний турнір. Пропонуємо вашій увазі календар стартової частини цих змагань з участю наших земляків.

14 січня. «Сокіл» (Київ) — «Металург» (Череповець). **17.** «Торпедо» (Ярославль) — «Сокіл». **20.** СКА (Санкт-Петербург) — «Сокіл». **23.** ХК «Рига» — «Сокіл». **26.** «Сокіл» — «Дизеліст» (Пенза). **1 лютого.** «Сокіл» — «Динамо» (Мінськ). **14.** «Сокіл» — СКА (Хабаровськ).

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар — Віталій Суддя.

Чергові редактори — Наталя Дзюбенко, Катерина Вороненко.

Автори макета — Анатолій Мирончичев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315247.